

Sprawozdanie Finansowe Spółki Qumak S.A.

za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2016 roku

QUMAK S.A. | Al. Jerozolimskie 134 | 02-305 Warszawa

SPIS TREŚCI

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	4
Sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	5
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	6
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	7
Nota 1. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości	8
Nota 2. Przychody ze sprzedaży - segmenty sprawozdawcze	24
Nota 3. Koszty działalności operacyjnej.....	26
Nota 4. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	27
Nota 5. Przychody i koszty finansowe.....	28
Nota 6. Podatek dochodowy	28
Nota 7. Wartości niematerialne.....	28
Nota 8. Rzeczowe aktywa trwałe.....	30
Nota 9. Zapasy	31
Nota 10. Należności handlowe oraz pozostałe należności.....	32
Nota 12. Pozostałe aktywa niefinansowe	34
Nota 13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	35
Nota 14. Kapitał podstawowy.....	35
Nota 15. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	36
Nota 16. Pozostałe kapitały	36
Nota 17. Zysk przypadający na jedną akcję.....	36
Nota 18. Zyski / (Straty) zatrzymane.....	37
Nota 19. Pożyczki i zobowiązania z tytułu faktoringu	37
Nota 20. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	38
Nota 21. Rezerwy	38
Nota 22. Przychody przyszłych okresów	39
Nota 23. Zarządzanie kapitałem	39
Nota 24. Instrumenty finansowe	40
Nota 25. Cele zarządzania ryzykiem finansowym	40
Nota 26. Wynagrodzenia kluczowego personelu.....	42
Nota 27. Transakcje z jednostkami powiązаныmi	43
Nota 28. Umowy leasingu operacyjnego	43
Nota 29. Zobowiązania i aktywa warunkowe	44
Nota 30. Sprawy sądowe	44
Nota 31. Zdarzenia po dacie bilansowej	46
Nota 32. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	47
Nota 33. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży.....	48
Nota 34. Pozostałe aktywa finansowe	49
Nota 35. Wynagrodzenie biegłego rewidenta	49

Oświadczenie kierownictwa

Zarząd Spółki **Qumak S.A.** przedstawia sprawozdanie finansowe Spółki Qumak S.A. („Spółka”) za okres 12 miesięcy kończących się **31.12.2016 r.**, na które składa się:

- Sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 1.01.2016 - 31.12.2016 r.,
- Sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31.12.2016 r.,
- Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 1.01.2016 - 31.12.2016 r.,
- Sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 1.01.2016 - 31.12.2016r.,
- Noty objaśniające.

Sprawozdanie finansowe sporządzone zostało zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, zwanymi dalej „MSSF UE” oraz zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (Dz. U. z 2009 r., nr 33, poz. 259) oraz w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny przedstawia sytuację majątkową i finansową Spółki.

Sprawozdanie z działalności zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Spółki, w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń. Podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego dokonujący badania sprawozdania finansowego został wybrany zgodnie z przepisami prawa. Podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący badania spełniali warunki do wydania bezstronnej i niezależnej opinii z badania, zgodnie z przepisami i normami zawodowymi.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 28 kwietnia 2017 roku.

Podpisy Członków Zarządu

Tomasz Laudy
Prezes Zarządu

Wojciech Strusiński
Wiceprezes Zarządu

Włodzimierz Kawecki
Wiceprezes Zarządu

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2017 roku

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota nr	Okres od 2016-01-01 do 2016-12-31	Okres od 2015-01-01 do 2015-12-31
Przychody ze sprzedaży	2,11	424 496	708 845
Koszt własny sprzedaży	3	411 415	690 541
Zysk brutto na sprzedaży		13 081	18 304
Koszty sprzedaży	3	14 793	14 939
Koszty zarządu	3	18 809	14 437
Pozostałe przychody operacyjne	4	5 344	2 567
Pozostałe koszty operacyjne	4	16 459	1 177
Strata z działalności operacyjnej		-31 636	-9 682
Przychody (koszty) finansowe	5	-3 263	-3 556
Strata przed opodatkowaniem		-34 899	-13 238
Podatek dochodowy	6	8 082	-3 398
Strata netto		-42 981	-9 840
Inne całkowite dochody, które mogą w przyszłych okresach podlegać przeniesieniu do wyniku finansowego			
Skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		-88	-88
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów		17	17
Inne całkowite dochody (netto)		-71	-71
Całkowite dochody ogółem		-43 052	-9 911
Strata na akcję przypadający na akcjonariuszy spółki w ciągu roku (wyrażony w złotych na akcję) podstawowy i rozwodniony	17	-4,15	-0,95

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Nota nr	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Aktywa trwałe			
Wartości niematerialne	7	10 383	4 951
Rzeczowe aktywa trwałe	8	6 005	12 781
Pozostałe należności	10	9 487	7 525
Pozostałe aktywa finansowe	34	600	0
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	33	1 630	1 926
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	6	8 000	15 975
Aktywa trwałe razem		36 105	43 158
Aktywa obrotowe			
Zapasy	9	2 404	10 760
Należności handlowe oraz pozostałe należności	10	118 595	146 168
Pozostałe aktywa finansowe	34	39	499
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	24	65	426
Aktywa z tytułu niezakończonych umów	11	15 770	20 405
Bieżące należności z tytułu podatku dochodowego		1 507	0
Pozostałe aktywa niefinansowe	12	12 142	11 738
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	13	9 818	63 035
Aktywa obrotowe razem		160 340	253 031
Aktywa razem		196 445	296 189
Kapitał własny			
Kapitał akcyjny	14	10 375	10 375
Kapitał z emisji akcji powyżej wartości nominalnej	15	32 452	32 452
Zyski zatrzymane	18	-32 674	10 307
Pozostałe kapitały	16	238	309
Razem kapitał własny		10 391	53 443
Zobowiązania długoterminowe			
Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	19	1 454	1 422
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	20	6 155	8 187
Rezerwy	21	7 719	6 749
Zobowiązania długoterminowe razem		15 328	16 358
Zobowiązania krótkoterminowe			
Krótkoterminowe pożyczki, instrumenty dłużne i kredyty bankowe	19	21 590	7 817
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	20	111 622	158 968
Zobowiązania z tytułu niezakończonych umów	11	5 146	31 637
Bieżące zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	6	0	0
Rezerwy	21	12 683	6 366
Przychody przyszłych okresów	22	19 685	21 600
Zobowiązania krótkoterminowe razem		170 726	226 388
Kapitał i zobowiązania razem		196 445	296 189

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym
Kapitał własny

	Kapitał zakładowy	Kapitał z emisji akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
Kapitał własny na dzień 1 stycznia 2016	10 375	32 452	309	10 307	53 443
Całkowity dochód netto za okres	0	0	-71	-42 981	-43 052
<i>Strata netto za okres</i>	0	0	0	-42 981	-42 981
<i>Pozostałe całkowite dochody</i>	0	0	-71	0	-71
Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2016	10 375	32 452	238	-32 674	10 391

Kapitał własny

	Kapitał zakładowy	Kapitał z emisji akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
Kapitał własny na dzień 1 stycznia 2015	10 375	32 452	380	20 151	63 358
Całkowity dochód netto za okres	0	0	-71	-9 840	-9 911
<i>Strata netto za okres</i>	0	0	0	-9 840	-9 840
<i>Pozostałe całkowite dochody</i>	0	0	-71	0	-71
Inne	0	0	0	-4	-4
Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2015	10 375	32 452	309	10 307	53 443

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota nr	Okres od 2016-01-01 do 2016-12-31	Okres od 2015-01-01 do 2015-12-31
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej			
Strata przed opodatkowaniem		-34 899	-13 238
Korekty o pozycje:		-4 387	72 298
Amortyzacja		2 818	3 398
Odsetki otrzymane/zapłacone		1 064	929
(Zyski) straty z działalności inwestycyjnej		6 138	-169
Zmiana stanu zapasów		8 356	8 009
Zmiana stanu należności handlowych i pozostałych		24 101	-6 488
Zmiana stanu zobowiązań handlowych i pozostałych		-49 378	17 168
Zmiana stanu rezerw		7 287	2 218
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu faktoringu		19 487	-17 437
Zmiana stanu innych aktywów i zobowiązań		-24 175	64 804
Inne		0	-134
Przepływy pieniężne wygenerowane z działalności operacyjnej		-39 198	59 060
Podatek dochodowy zapłacony		-88	-7 422
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-39 286	51 638
Przepływy z działalności inwestycyjnej			
Wpływy		926	606
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		277	429
Odsetki otrzymane		226	177
Inne wpływy inwestycyjne		423	0
Wydatki		7 885	12 008
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		6 342	10 699
Udzielone pożyczki		1 448	0
Wydatki na aktywa finansowe		95	1 309
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-6 959	-11 402
Przepływy z działalności finansowej			
Wpływy		3 932	31 238
Wpływy netto z emisji instrumentów kapitałowych		0	445
Zaciągnięte kredyty i pożyczki		3 932	28 879
Inne wpływy finansowe		0	1 914
Wydatki		10 904	24 945
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		0	0
Spłaty kredytów i pożyczek		9 614	23 842
Odsetki zapłacone		1 290	1 103
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		-6 972	6 293
Zwiększenie (zmniejszenie) netto środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		-53 217	46 529
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		63 035	16 506
Wpływ zmian kursów walut na saldo środków pieniężnych w walutach obcych		0	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	13	9 818	63 035

Nota 1. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

1. Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, za wyjątkiem aktualizacji wyceny niektórych instrumentów finansowych.

Sprawozdania finansowe zostały sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia sprawozdań finansowych nie istnieją żadne okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności gospodarczej przez Spółkę

2. Założenie kontynuacji działalności gospodarczej

Sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości.

Czynnikami negatywnymi w sprawozdaniu są:

1. Wysoka strata netto w roku obrotowym za okres I-XII 2016 r. w wysokości 42,98 mln PLN
2. Wystąpienie wysokiej straty skumulowanej w jednostkowym bilansie sporządzonym na dzień 31.12.2016 w wysokości 32,7 mln PLN
3. Ujemne przepływy z działalności operacyjnej za okres I-XII 2016 r. o wartości 39,3 mln PLN.
4. Nadwyżka zobowiązań krótkoterminowych nad aktywami obrotowymi o 10,4 mln PLN
5. Spadek przychodów ze sprzedaży za okres I-XII 2016 w stosunku do I-XII 2015 wyniósł ok. 40%
6. Przewaga zobowiązań krótkoterminowych nad aktywami obrotowymi oraz ryzyko nieprzedłużenia finansowania zewnętrznego.

Spółka finansuje swoją bieżącą działalność wykorzystując faktoring odwrotny w wysokości 20 mln PLN oraz linie kredytowe wielocelowe w wysokości 25 mln PLN. Okresy renegotjowania w/w umów kredytowych i faktoringowych przypada na maj 2017 r. Konsekwencją braku dostatecznego finansowania może być spadek przychodów ze sprzedaży.

Powyższe warunki świadczą o istnieniu istotnej niepewności, która może powodować znaczącą wątpliwość, co do zdolności spółki do kontynuacji działalności. Nie mniej jednak niżej opisane czynniki wskazują zdaniem Zarządu, iż zasadnym jest przyjęcie przez spółkę zasady kontynuacji działalności w kolejnych 12 miesiącach.

Komentarz Zarządu

Rok 2016 był okresem bardzo trudnym dla Spółki z uwagi na duże ograniczenie przychodów spowodowane spadkiem koniunktury na rynku zamówień publicznych oraz opóźnienia w rozpisywaniu projektów finansowanych ze środków unijnych. Ponadto, wynik Spółki za okres I-XII 2016 r. został w dużym stopniu obciążony odpisami (w tym rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, zapasów, należności z tytułu dostaw i usług) i rezerwami. Strata na działalności operacyjnej za okres I-XII 2016 ukształtował się na poziomie - 31,6 mln PLN, a strata netto wyniosła 42,9 mln PLN.

Sytuacja, w jakiej znalazła się Spółka w 2016 roku jest w ocenie Zarządu sytuacją przejściową i wynika z zawiązania rezerw oraz odpisów o charakterze memoriałowym i niemających odzwierciedlenia w przepływach pieniężnych. Wspomniane rezerwy i odpisy zostały szczegółowo opisane odpowiednio w nocie nr 21 oraz nr 4, 6, 7 i 9 niniejszego sprawozdania.

Według stanu na dzień 19.04.2017 r. portfel zamówień Spółki wynosi 276,7 mln PLN, z czego 218,9 mln PLN przypada na 2017 rok. Spółka prowadzi zintensyfikowane działania handlowe, zmierzające do pozyskania kontraktów, widoczne jest również lekkie ożywienie w obszarze projektów dofinansowywanych ze środków

unijnych, co w połączeniu z dużą skutecznością pozyskiwania zleceń daje potencjał do wzrostu portfela zamówień.

Spółka pozyskuje przychody z realizacji kontraktów w obszarach IT, Inteligentnej Infrastruktury oraz outsourcingu usług IT. Przychody generowane są w dużej mierze w ramach realizacji niepowtarzalnych kontraktów mających charakter projektowy. Niemniej jednak część przychodów jest osiągnięta na względnie stałym poziomie w cyklach miesięcznych, zagwarantowana podpisanymi umowami z klientami (outsourcing usług IT – professional services oraz usługi serwisowe). Obecnie przychody z tej działalności stanowią ponad 11% przychodów w portfelu zamówień. Zgodnie z oczekiwaniami Zarządu przepływy wygenerowane na realizowanych projektach, również te o charakterze abonamentowym wpłyną pozytywnie na strukturę należności i zobowiązań oraz przyniosą trwałą stabilizację przepływów gotówkowych.

W 2016 roku Spółka finansowała swoją działalność z kapitału własnego, wpływami z bieżącej działalności, zobowiązań wobec dostawców, zaliczek, linii faktoringowych w wysokości 20 mln PLN oraz linii kredytowej w wysokości 25 mln PLN.

Obecnie Spółka identyfikując potrzeby finansowania bieżącej działalności, podjęła kroki w celu zabezpieczenia zapotrzebowania na kapitał obrotowy. Umożliwi on Spółce dalszy rozwój i realizację strategii, w tym pozyskiwanie nowych kontraktów również tych dofinansowywanych z funduszy unijnych. Spółka zamierza przeprowadzić emisję obligacji do kwoty 30 mln PLN (doszło do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia na dzień 19.05.2017r. obejmującego swoim porządkiem obrad wyrażenie zgody na emisję przez walne zgromadzenie).

Jednocześnie Spółka podejmuje kroki celem podwyższenia kapitału do 30 mln PLN poprzez emisję akcji lub/i obligacji zamiennych. Pozyskane w ten sposób środki posłużą do wykupienia w/w obligacji, a tym samym poprawienia struktury kapitału.

Jednocześnie Spółka nie identyfikuje ryzyka niekorzystnego dla Spółki rozstrzygnięcia sporów sądowych, o których mowa w nocie nr 30 niniejszego sprawozdania oraz przekształcenia się zobowiązań warunkowych na bezwarunkowe.

Analiza wiekowania zobowiązań i należności natomiast wskazuje, iż są one regulowane, co do zasady terminowo.

Przyjęcie strategii Grupy Kapitałowej 2017-2020

W styczniu 2017 r., Qumak S.A. przyjął nową, 4-letnią strategię rozwoju. Jej filarami będą innowacyjne produkty i usługi własne, rozwój outsourcingu, doskonalenie organizacyjne oraz ekspansja zagraniczna.

Bardzo silna pozycja rynkowa Qumak S.A. i unikatowe kompetencje są doskonałymi fundamentami, na których budowana jest zdywersyfikowana oferta autorskich produktów i usług odpowiadających na rynkowe trendy. Ważnym celem strategii jest uzyskanie większej powtarzalności sprzedaży i ustabilizowanie przychodów biznesu, na co pozytywny wpływ będzie miał rozwój usług outsourcingu specjalistów IT.

Zgodnie ze strategią, Spółka chce dynamicznie zwiększać rentowność począwszy już od 2017 r. tak, aby finalnie na poziomie operacyjnym osiągnąć co najmniej 20 mln PLN EBIT w 2020 r. Będzie to możliwe między innymi dzięki intensywnej komercjalizacji opracowanych już produktów, takich jak symulator pojazdów szynowych czy magazyny energii, przy jednoczesnym wzbogacaniu portfolio o nowe innowacyjne produkty i usługi. Docelowo spółka chce wypracowywać jedną piątą marży z tego segmentu działalności. Planowane jest równocześnie zwiększenie ekspozycji na rynek komercyjny. Pod koniec horyzontu strategicznego Zarząd zakłada modelową strukturę sprzedaży z 60-procentowym udziałem rynku niepublicznego. Jednocześnie jedna piąta wypracowywanych przychodów ma pochodzić z zagranicy.

Pozostałe działania naprawcze

Zarząd podjął działania naprawcze oraz optymalizacyjne w zakresie kosztów działalności. Między innymi:

1. Przeprowadzono optymalizację struktury zatrudnienia, poprzez dostosowanie zatrudnienia do ilości i zakresu realizowanych projektów oraz wykorzystanie części zasobów w modelu outsourcingowym, a także reorganizację i optymalizację struktury. Scentralizowano obszar kompetencyjny Service Desk w jednej lokalizacji w Płocku.
2. Przeprowadzono działania optymalizujące koszty w obszarze całej struktury. Spodziewane efekty redukcji kosztów powinny być widoczne już w drugim kwartale 2017 r. Zarząd obecnie przeprowadza

analizę w kierunku kolejnego etapu optymalizacji struktury kosztów spółki tak by osiągnąć efekt założony w Strategii Spółki.

Zarząd ma przekonanie o skuteczności podjętych działań naprawczych, co w ocenie Zarządu Spółki daje podstawę do stwierdzenia, że sytuacja Spółki będzie ulegać stopniowej poprawie.

Zarząd optymistycznie ocenia działalność Spółki w perspektywie 2017 roku. W przekonaniu Zarządu Spółki zasadnym jest przyjęcie przez Spółkę zasady kontynuacji działalności w kolejnych 12 miesiącach.

Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską („MSSF UE”).

Oświadczenie o rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego

Zarząd Qumak S.A. oświadcza, iż wedle jego najlepszej wiedzy, niniejsze sprawozdanie finansowe oraz dane porównawcze sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi Spółkę zasadami rachunkowości (przedstawionymi w niniejszym sprawozdaniu) oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Spółki, a sprawozdanie z działalności zawiera prawdziwy obraz sytuacji Spółki, w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń.

Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdawcza

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych (PLN). Polski złoty jest walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Spółki. Dane w sprawozdaniach finansowych zostały wykazane w tysiącach złotych, chyba, że w konkretnych sytuacjach zostały podane z większą dokładnością.

3. Nowe i zmienione standardy i interpretacje, wchodzące w życie od 1 stycznia 2016 r. i zastosowane przez Spółkę

W roku obrotowym rozpoczynającym się 1 stycznia 2016 r. weszły w życie następujące zmiany do istniejących standardów, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską:

- 1) Zmiany do MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne - ujmowania nabycia udziałów we wspólnych działaniach,
- 2) Zmiany do MSR 16 Rzeczowe aktywa trwałe oraz MSR 38 Wartości niematerialne – wyjaśnienia w zakresie akceptowalnych metod umorzenia i amortyzacji,
- 3) Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2012-2014,
- 4) Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych - inicjatywa dotycząca ujawnień,
- 5) Zmiany do MSR 27 Jednostkowe Sprawozdania Finansowe - metoda praw własności w jednostkowym sprawozdaniu finansowym.

Powyższe zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki.

4. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Poniższe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów nie są jeszcze obowiązujące dla okresu rocznego kończącego się dnia 31 grudnia 2016 r. i nie zostały zastosowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym. Spółka ma zamiar zastosować je dla okresów, dla których są obowiązujące po raz pierwszy.

Standardy i interpretacje zatwierdzone przez Unię Europejską	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu lub później
1. MSSF 15 Umowy z klientami	Standard ten zawiera zasady, które zastąpią większość szczegółowych wytycznych w zakresie ujmowania przychodów istniejących obecnie w MSSF. W szczególności, w wyniku przyjęcia nowego standardu przestaną obowiązywać MSR 18 Przychody, MSR 11 Umowy o usługę budowlaną oraz związane z nimi interpretacje. Standard zawiera nowe wymagania dotyczące ujawnień, zarówno ilościowych jak i jakościowych, mających na celu umożliwienie użytkownikom sprawozdań finansowych zrozumienie charakteru, kwoty, momentu ujęcia i niepewności odnośnie przychodów i przepływów pieniężnych wynikających z umów z klientami.	Spółka jest w trakcie analizy wpływu zmian standardów na sytuację finansową i wyniki działalności.	1 stycznia 2018 r.
2. MSSF 9 Instrumenty finansowe (2014)	Nowy standard zastępuje zawarte w MSR 39 Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena wytyczne na temat klasyfikacji oraz wyceny aktywów finansowych, w tym wytyczne dotyczące utraty wartości. MSSF 9 eliminuje też istniejące obecnie w MSR 39 kategorie aktywów finansowych: utrzymywane do terminu wymagalności, dostępne do sprzedaży oraz pożyczki i należności.	Spółka oczekuje, że zmiany nie będą miały istotnego wpływu na jej sytuację finansową i wyniki działalności.	1 stycznia 2018 r.

B. Standardy i interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską.

Poniższa tabela prezentuje standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE, które nie weszły jeszcze w życie dla okresu rocznego kończącego się 31 grudnia 2016 r.

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu lub później
1. MSSF 14 <i>Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe</i>	Ten przejściowy standard: <ul style="list-style-type: none"> • zezwala jednostkom stosującym MSSF po raz pierwszy na kontynuowanie dotychczasowych zasad ujmowania aktywów i zobowiązań regulacyjnych zarówno przy pierwszym zastosowaniu MSSF jak i w sprawozdaniach finansowych za późniejsze okresy; • wymaga, aby jednostki prezentowały aktywa i zobowiązania regulacyjne oraz ich zmiany w odrębnych pozycjach w sprawozdaniach finansowych; oraz • wymaga szczegółowych ujawnień umożliwiających określenie rodzaju oraz ryzyk związanych z regulowanymi stawkami, w związku, z którymi rozpoznano aktywa i zobowiązania regulacyjne zgodnie z tym przejściowym standardem. 	Spółka nie oczekuje, że nowy standard będzie miał znaczący wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2016 r. <i>(Komisja Europejska podjęła decyzję o niezatwierdzeniu omawianego przejściowego standardu w oczekiwaniu na standard właściwy)</i>
2. Sprzedaż lub Przekazanie Aktywów Pomędzy Inwestorem a Spółką Stowarzyszoną lub Wspólnym Przedsięwzięciem (Zmiany do MSSF 10 <i>Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe oraz do MSR 28 Jednostki Stowarzyszone</i>)	Zmiany usuwają istniejącą niespójność między wymaganiami MSSF 10 oraz MSR 28 w kwestii ujmowania utraty kontroli nad spółką zależną, która wnoszona jest do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Podczas gdy MSR 28 ogranicza zysk lub stratę wynikającą z wniesienia aktywów niepieniężnych do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów w tej jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, MSSF 10 nakazuje rozpoznanie całego zysku lub straty na utracie kontroli nad jednostką zależną. Zmiany wymagają ujęcia całości zysku lub straty w przypadku, gdy przeniesione aktywa spełniają definicję przedsięwzięcia w rozumieniu MSSF 3 <i>Połączenia Jednostek Gospodarczych</i> (niezależnie czy przedsięwzięcie ma formę jednostki zależnej czy też nie).	Spółka nie oczekuje, że zmiany do MSSF będą miały wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2016 r. <i>(przyjęcie przez Komisję Europejską zostało odroczone)</i>
3. MSSF 16 <i>Leasing</i>	MSSF 16 zastępuje MSR 17 Leasing oraz związane z tym standardem interpretacje. W odniesieniu do leasingobiorców nowy Standard eliminuje występujące obecnie rozróżnienie pomiędzy leasingiem finansowym oraz operacyjnym. Ujęcie leasingu operacyjnego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej spowoduje rozpoznanie nowego składnika aktywów – prawa do użytkowania przedmiotu leasingu – oraz nowego zobowiązania – zobowiązania do dokonania płatności z tytułu leasingu. Prawa do użytkowania aktywów w leasingu podlegać będą umorzeniu natomiast od zobowiązania naliczane będą odsetki.	Spółka jest w trakcie analizy wpływu zmian standardów na sytuację finansową i wyniki działalności.	1 stycznia 2019 r.
4. Ujmowanie aktywów z tytułu podatku odroczonego od	Zmiany usuwają istniejącą niespójność między wymaganiami MSSF 10 oraz MSR 28 w kwestii ujmowania utraty kontroli nad spółką zależną, która wnoszona jest do spółki stowarzyszonej lub wspólnego	Spółka nie oczekuje, że zmiany do standardu będą miały wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2017 r.

niezrealizowanych strat (Zmiany do MSR 12 <i>Podatek dochodowy</i>)	przedsięwzięcia. Podczas gdy MSR 28 ogranicza zysk lub stratę wynikającą z wniesienia aktywów niepieniężnych do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów w tej jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, MSSF 10 nakazuje rozpoznanie całego zysku lub straty na utracie kontroli nad jednostką zależną.		
5. Inicjatywa dotycząca ujawnień (Zmiany do MSR 7 <i>Sprawozdanie z przepływów pieniężnych</i>)	Zmiany przewidują przedstawianie przez jednostki ujawnień umożliwiających użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian wartości zobowiązań powstałych w ramach działalności finansowej, w tym zarówno zmian wynikających z przepływów pieniężnych jak i zmian o charakterze niepieniężnym. Jednym ze sposobów na spełnienie powyższych wymogów jest umieszczenie uzgodnienia sald otwarcia i zamknięcia zobowiązań powstałych w ramach działalności finansowej.	Spółka nie oczekuje, że zmiany do standardu będą miały wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2017 r.
6. Zmiany do MSSF 15 <i>Przychody z umów z klientami</i>	Zmiany do MSSF 15 wyjaśniają niektóre wymogi Standardu oraz zawierają szereg uproszczeń w zakresie okresu przejściowego dla jednostek, które wdrażają nowy Standard. Ponadto zmiany zawierają dwa dodatkowe uproszczenia, których celem jest ułatwienie spółkom pierwszego zastosowania Standardu oraz redukcja związanego z nim kosztu.	Spółka jest w trakcie analizy wpływu zmian standardów na sytuację finansową i wyniki działalności.	1 stycznia 2018 r.
7. Zmiany do MSSF 2 <i>(Płatności na bazie akcji)</i>	Zmiany doprecyzowujące sposób ujęcia niektórych transakcji płatności na bazie akcji, zawierają wymogi w zakresie ujmowania: - wpływu warunków nabycia uprawnień oraz warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę transakcji płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych; - transakcji na bazie akcji z cechami rozliczenia netto z uwzględnieniem obowiązków wynikających z wymogów podatkowych; oraz - modyfikacji warunków transakcji na bazie akcji, które zmieniają klasyfikację tych transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych na rozliczane w instrumentach kapitałowych.	Spółka nie oczekuje, że zmiany do standardu będą miały wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2018 r.
8. Zmiany do MSSF 4 <i>(umowy ubezpieczeniowe)</i>	Zmiany wprowadzają dwa opcjonalne rozwiązania, podejście nakładkowe oraz podejście odraczające, w celu zmniejszenia wpływu różnych dat wejścia w życie MSSF 9 <i>Instrumenty Finansowe</i> oraz mającego się ukazać standardu dotyczącego umów ubezpieczeniowych. Różne daty wejścia w życie tych przepisów mogą spowodować czasową zmienność wykazywanych wyników oraz niedopasowania księgowe.	Spółka nie oczekuje, że zmiany do standardu będą miały wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2018 r.
9. Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2014-2016	Doroczne ulepszenia MSSF 2014-2016 zawierają 3 zmiany do standardów. Głównie zmiany: - usuwają krótkoterminowe zwolnienia dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy (MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej Po Raz Pierwszy) dotyczących, między innymi, przepisów przejściowych MSSF 7 Instrumenty finansowe: Ujawnienia w zakresie	Spółka nie oczekuje, że nowe zmiany do MSSF będą miały wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2018 r. (za wyjątkiem zmian do MSSF 12 które obowiązują w stosunku do okresów rocznych zaczynających się

	<p>ujawnień danych porównawczych oraz przeniesienia aktywów finansowych, oraz MSR 19 Świadczenia pracownicze;</p> <p>-wyjaśniają, że wymogi MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach (z wyjątkiem ujawnień skróconych informacji finansowych zgodnie z paragrafami B10-B16 tego standardu) mają również zastosowanie w odniesieniu do udziałów w spółce zależnej, stowarzyszonej, wspólnym przedsięwzięciu oraz strukturyzowanej jednostki nieobjętej konsolidacją, które są zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana; oraz</p> <p>-wyjaśniają że wybór w zakresie odstępstwa od stosowania metody praw własności zgodnie z MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach powinien być dokonany oddzielnie w odniesieniu do każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia oraz wyjaśniają kiedy tego wyboru należy dokonać.</p>		1 stycznia 2017 r. lub później)
10. KIMSF 22 <i>Transakcje w Obcej Walucie oraz Zaliczki</i>	<p>KIMSF 22 zawiera wytyczne w zakresie kursu wymiany walut, którego należy użyć dla wykazania transakcji w obcej walucie (takiej jak transakcja przychodowa), w przypadku, gdy płatność jest dokonana lub otrzymana wcześniej w formie zaliczki, oraz wyjaśnia, że datą tych transakcji jest dzień początkowego ujęcia rozliczeń międzyokresowych czynnych lub przychodów przyszłych okresów związanych z zaliczką. W przypadku transakcji, w których następuje szereg płatności, dokonanych lub otrzymanych, dla każdej takiej transakcji jest ustalana osobna data transakcji.</p>	Spółka nie oczekuje, że nowy standard będzie miał wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2018 r.
11. Zmiany do MSR 40 <i>Nieruchomości Inwestycyjne</i>	<p>Zmiany zawierają wyjaśnienia w zakresie przeniesienia, do lub z nieruchomości inwestycyjnych:</p> <p>-przeniesienie do lub z nieruchomości inwestycyjnych powinno nastąpić tylko w przypadku zmiany sposobu wykorzystania nieruchomości; oraz</p> <p>-wraz ze zmianą sposobu wykorzystania nieruchomości powinna nastąpić ocena czy nieruchomość kwalifikuje się, jako nieruchomość inwestycyjna.</p>	Spółka nie oczekuje, że zmiany do standardu będą miały wpływ na jej sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2018 r.

5. Rzeczowe aktywa trwałe

a) Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują środki trwałe i nakłady na środki trwałe w budowie, które jednostka zamierza wykorzystywać w swojej działalności oraz na potrzeby administracyjne w okresie dłuższym niż 1 rok, które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki, jak również nakłady na środki trwałe w budowie.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Jako odrębne pozycje środków trwałych ujmowane są także istotne komponenty, także o charakterze niematerialnym.

b) Amortyzacja

Amortyzacja środków trwałych w tym komponentów odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania rewidowane są corocznie. Obiekty o wartości do 1,5 tys. zł odnoszone są jednorazowo w koszty zużycia materiałów. Dla celów amortyzacji środków trwałych stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników środków trwałych są następujące:

Budynki i budowle	10 lat - 20 lat
Maszyny i urządzenia	od 3 do 10 lat
Środki transportu	5 lat
Pozostałe środki trwałe	od 3 do 10 lat

Grunty nie podlegają amortyzacji.

Amortyzacja dotycząca tych aktywów trwałych rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia ich użytkowania, zgodnie z zasadami dotyczącymi pozostałych aktywów trwałych Spółki.

c) Wycena

Na dzień bilansowy środki trwałe inne niż grunty, budynki i budowle, wyceniane w wartości przeszacowanej, oraz środki trwałe w budowie wyceniane są według kosztu pomniejszonego o dokonane odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowych aktywów trwałych określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Koszt wytworzenia obejmuje opłaty oraz, dla odpowiednich aktywów, koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z zasadami rachunkowości Spółki.

6. Wartości niematerialne

a) Wartości niematerialne

Wartości niematerialne obejmują aktywa Spółki, które nie posiadają postaci fizycznej, są identyfikowalne oraz które można wiarygodnie wycenić i które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki.

Wartości niematerialne powstałe na skutek prowadzenia prac rozwojowych, ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po spełnieniu następujących warunków:

- z technicznego punktu widzenia istnieje możliwość ukończenia składnika wartości niematerialnych, tak by nadawał się do sprzedaży lub użytkowania,
- istnieje możliwość udowodnienia zamiaru ukończenia składnika oraz jej użytkowania i sprzedaży,
- składnik będzie zdolny do użytkowania lub sprzedaży,
- znany jest sposób, w jaki składnik będzie wytwarzał przyszłe korzyści ekonomiczne,
- zapewnione zostaną środki techniczne oraz finansowe konieczne do ukończenia prac rozwojowych oraz jego użytkowania i sprzedaży,
- istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych.

Nakłady poniesione w okresie prowadzenia prac badawczych oraz nakłady nie spełniające w/w warunków ujmowane są jako koszty w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w dacie ich poniesienia, w pozycji kosztów ogólnego zarządu.

b) Amortyzacja

Amortyzacja wartości niematerialnych odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania weryfikowane są corocznie. Spółka nie posiada wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Dla celów amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Obiekty o wartości do 1,5 tys. zł ujmowane są jednorazowo w kosztach zużycia materiałów. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników wartości niematerialnych są następujące:

Pozostałe wartości niematerialne	od 2 do 10 lat
Prace rozwojowe	od 5 do 10 lat

c) Wycena

Wartości niematerialne ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Na dzień bilansowy wartości niematerialne wyceniane są według kosztu po pomniejszeniu o dokonane odpisy amortyzacyjne oraz ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji wartości niematerialnych określa się, jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

7. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oprócz wartości firmy

a) Ujmowanie utraty wartości

Na każdy dzień bilansowy Spółka dokonuje przeglądu wartości bilansowych posiadanego majątku trwałego i wartości niematerialnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Jeżeli stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego Spółki alokowane są do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne lub do najmniejszych grup jednostek generujących takie przepływy, dla których można wyznaczyć wiarygodne i jednolite podstawy alokacji.

W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest corocznie oraz dodatkowo wtedy, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości.

Wartość odzyskiwalna ustalana jest, jako wyższa spośród dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości bilansowej składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne), wartość bilansową tego składnika lub jednostki pomniejsza się do wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie jako koszt okresu, w którym wystąpiła, za wyjątkiem sytuacji.

b) Odwracanie odpisów aktualizujących

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów, jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów / jednostki generującej przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się w niezwłocznie w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

8. Zapasy

Zapasy są aktywami, przeznaczonymi do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, mające postać materiałów lub surowców zużywanych w trakcie świadczenia usług. Zapasy obejmują głównie materiały oraz towary.

a) Wycena

Materiały i towary wycenia się pierwotnie w cenach nabycia. Na dzień bilansowy wycena materiałów i towarów odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny, tzn. kategorie te wyceniane są według ceny nabycia lub ceny sprzedaży możliwej do uzyskania w zależności od tego, która z nich jest niższa.

Zapasy towarów, materiałów i produktów gotowych obejmowane są odpisem aktualizującym według indywidualnej oceny.

b) Rozchód

Rozchód zapasów odbywa się według zasad szczegółowej identyfikacji w zakresie pozycji przedsięwzięć identyfikowalnych numerami seryjnymi lub według metody FIFO dla pozostałych zapasów i odnoszony jest w koszt własny sprzedaży. Odpisy aktualizujące dotyczące zapasów, wynikające z ostrożnej wyceny oraz odpisy aktualizujące dla pozycji zalegających, jak i ich odwrócenia, odnoszone są w pozostałe koszty operacyjne.

9. Instrumenty finansowe

W momencie początkowego ujęcia Spółka wycenia składnik aktywów lub zobowiązań finansowych według wartości godziwej powiększonej, w przypadku składnika aktywów lub zobowiązań finansowych niekwalifikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą bezpośrednio być przypisane do nabycia lub emisji danego składnika. Zmiany wartości godziwej pieniężnych oraz niepieniężnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. W razie sprzedaży papierów wartościowych zaliczonych do kategorii dostępnych do sprzedaży lub w przypadku utraty przez nie wartości – łączne dotychczasowe korekty do poziomu aktualnej wartości godziwej ujęte w kapitale wykazuje się w sprawozdaniu z wyniku jako „Zyski i straty na inwestycjach w papiery wartościowe”.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik wykazuje się w sprawozdaniu z wyniku, w pozycji „Pozostałe (straty) /zyski – netto”, w okresie, w którym powstały. Przychody z tytułu dywidend z aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik wykazuje się w sprawozdaniu z wyniku w ramach pozostałych przychodów w momencie uzyskania przez Spółkę prawa do otrzymania płatności.

10. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności, w tym należności z tytułu dostaw i usług, wyceniane są na dzień ich powstania w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, a następnie według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem odpisów aktualizujących należności o zagrożonej możliwości realizacji. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności tworzone są w oparciu o indywidualne analizy z uwzględnieniem posiadanego zabezpieczenia oraz z uwzględnieniem wartości możliwej do potrącenia z wzajemnych wierzytelności. Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość należności ujmowane jest w pozostałej działalności operacyjnej dla należności głównych oraz w działalności finansowej dla należności z tytułu odsetek od nieterminowych płatności.

11. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania stanowią wynikający z przeszłych zdarzeń obowiązek wykonania świadczeń o wiarygodnie określonej wartości, które spowodują wykorzystanie już posiadanych lub przyszłych aktywów jednostki. Zobowiązania krótkoterminowe to ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług, a także całość lub część pozostałych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego. Jeżeli termin wymagalności przekracza jeden rok od daty bilansowej zobowiązania te, wykazuje się, jako zobowiązania długoterminowe.

Zobowiązania inne niż zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy ujmuje się na dzień ich powstania w wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, a wycenia się na dzień bilansowy według zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. W przypadku zobowiązań krótkoterminowych wycena ta odpowiada kwocie wymagającej zapłaty.

W momencie początkowego ujęcia, kredyty bankowe i pożyczki są ujmowane w wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki. W kolejnych okresach zobowiązania z tytułu kredytów bankowych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

12. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

13. Kapitały własne

Kapitał własny ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na jego rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami statutu Spółki.

Kapitał zakładowy Spółki wykazuje się w wysokości określonej w wartości nominalnej wyemitowanych akcji, w wysokości zgodnej ze statutem jednostki dominującej. Koszty emisji akcji poniesione przy powstaniu spółki akcyjnej lub podwyższeniu kapitału zakładowego, zmniejszają kapitał zapasowy jednostki do wysokości nadwyżki wartości emisji nad wartością nominalną akcji.

Kwoty powstałe z podziału zysku, niepodzielony wynik z lat ubiegłych oraz wynik roku bieżącego prezentowane są w sprawozdaniu finansowym jako zyski zatrzymane.

14. Rezerwy

Rezerwy tworzone są w przypadku, kiedy na Spółce ciąży istniejący obowiązek, prawny lub zwyczajowo oczekiwany, wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania, przy czym kwoty tego zobowiązania lub termin jego wymagalności nie są pewne.

Ujmowana kwota rezerwy odzwierciedla możliwie najdokładniejszy szacunek kwoty wymaganej do rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy, z uwzględnieniem ryzyka i niepewności związanej z tym zobowiązaniem. W przypadku wyceny rezerwy metodą szacunkowych przepływów pieniężnych koniecznych do rozliczenia bieżącego zobowiązania, jej wartość bilansowa odpowiada wartości bieżącej tych przepływów.

Jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, że część lub całość korzyści ekonomicznych wymaganych do rozliczenia rezerwy będzie można odzyskać od strony trzeciej, należność tę ujmuje się, jako składnik aktywów, jeśli prawdopodobieństwo odzyskania tej kwoty jest odpowiednio wysokie i da się ją wiarygodnie wycenić.

15. Koszty świadczeń pracowniczych

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze ujmowane są w okresie, w którym Spółka otrzymała przedmiotowe świadczenie ze strony pracownika, a w przypadku wypłat z zysku lub premii, gdy spełnione zostały następujące warunki:

- na jednostce ciąży obecne prawne lub zwyczajowe oczekiwane zobowiązanie do dokonania wypłat z wyniku zdarzeń przeszłych, oraz
- można dokonać wiarygodnej wyceny tego zobowiązania.

W przypadku świadczeń z tytułu płatnych nieobecności, świadczenia pracownicze ujmowane są w zakresie kumulowanych płatnych nieobecności, z chwilą wykonania pracy, która zwiększa uprawnienia do przyszłych płatnych nieobecności. W przypadku niekumulowanych płatnych nieobecności świadczenia ujmuje się z chwilą ich wystąpienia.

a) Program określonych składek

Spółka zatrudniając pracowników zobowiązana jest, na mocy obowiązujących przepisów, do pobierania i odprowadzania składek na świadczenia emerytalne pracowników. Świadczenia te, zgodnie z MSR 19, stanowią program państwowy oraz mają charakter programu określonych składek.

W związku z powyższym, zobowiązanie Spółki za każdy okres jest szacowane na podstawie kwot składek do wniesienia za dany rok.

b) Program określonych świadczeń- odprawy emerytalne i pośmiertne

Spółka zobowiązana jest, na podstawie obowiązujących przepisów, do wypłaty odpraw emerytalnych i pośmiertnych w wysokości zgodnej z przepisami kodeksu pracy. Minimalna wysokość odpraw emerytalnych wynika z przepisów kodeksu pracy obowiązujących na dzień wypłaty odprawy emerytalnej.

Zobowiązanie Spółki wynikające z odpraw emerytalnych obliczane jest poprzez oszacowanie wysokości przyszłego wynagrodzenia pracownika w okresie, w którym pracownik osiągnie wiek emerytalny oraz poprzez oszacowanie wysokości przyszłej odprawy emerytalnej. Odprawy te są dyskontowane do wartości bieżącej. Stopę dyskontową otrzymuje się na podstawie rynkowej stopy zwrotu z obligacji Skarbu Państwa na dzień bilansowy. Zobowiązanie z tytułu odpraw emerytalnych ujmowane jest proporcjonalnie do przewidywanego okresu świadczenia pracy przez danego pracownika. Zyski i straty aktuarialne z wyceny zobowiązań z tytułu określonych świadczeń po okresie zatrudnienia ujmowane są w pozostałych całkowitych dochodach.

Kalkulacja przeprowadzana jest przez uprawnionego aktuarium przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych. Rotacja pracowników jest szacowana na podstawie danych historycznych oraz przewidywaną poziomą zatrudnienia w przyszłości.

Powyższą zasadę wyceny i ujmowania stosuje się również odpowiednio do odpraw pośmiertnych.

16. Rezerwy na naprawy gwarancyjne i kary umowne

Rezerwy na naprawy gwarancyjne tworzone są na zakończenie realizacji danego kontraktu długoterminowego i obejmują prawdopodobne i możliwe do oszacowania w sposób wiarygodny koszty materiałów, usług zewnętrznych oraz koszty wewnętrzne niezbędne do wykonania w przyszłości usług gwarancyjnych wynikających z ustaleń umownych z klientem oraz z ogólnie obowiązujących przepisów prawa.

17. Przychody

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o przewidywane rabaty, zwroty klientów i podobne pomniejszenia, w tym podatek od towarów i usług VAT oraz inne podatki związane ze sprzedażą, za wyjątkiem podatku akcyzowego.

a) Świadczenie usług

Przychody i koszty z tytułu umów o świadczenie usług

Przychody z tytułu umów o świadczenie usług obejmują wysoko prawdopodobne przychody wynikające z zawartych umów, które można oszacować w sposób wiarygodny.

Za przychody z umów o świadczenie usług uznaje się następujące przychody:

- przychody wynikające z wystawionych faktur,
- przyszłe przychody wynikające z podpisanych umów i/lub zleceń wystawionych na bazie umów ramowych.

Koszty z tytułu umów o świadczenie usług obejmują:

- koszty odsprzedanych towarów, materiałów i usług obcych, oraz
- koszty zasobów własnych, które są zaangażowane w realizację kontraktu.

Koszty zasobów własnych zatrudnionych przy realizacji umów kalkulowane są na podstawie zrealizowanej (dla okresów zakończonych) i szacowanej (dla okresów prognozowanych) pracochłonności oraz odpowiedniej stawki ewidencyjnej (kosztowej) pokrywającej koszty wytworzenia.

Stawka ewidencyjna to koszt osobogodziny (lub osobodnia) własnych zasobów produkcyjnych skalkulowany na bazie zabudżetowanych na dany rok kosztów wytworzenia.

Wycena kontraktów

Aby ustalić wartość przychodów, którą należy rozpoznać w okresie Spółka dokonuje wyceny kontraktu stosując metodę stopnia zaawansowania.

Jeżeli poniesione koszty pomniejszone o przewidywane straty a powiększone o zyski ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przekraczają swoim zaawansowaniem procentowym zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży, wynikająca z powyższej różnicy kwota niezafakturowanej sprzedaży prezentowana jest w aktywach sprawozdania z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu niezakończonych umów”. Jeżeli zaawansowanie procentowe zafakturowanej sprzedaży przekracza zaawansowanie procentowe poniesionych kosztów pomniejszonych o przewidywane straty a powiększone o zyski ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, wynikające z powyższej różnicy przyszłe przychody prezentowane są pozycji „Zobowiązania z tytułu niezakończonych umów”.

W celu ustalenia stopnia zaawansowania realizacji umowy Spółka stosuje taką metodę, która pozwala w sposób wiarygodny ustalić stan realizacji prac. Metoda ta polega na pomiarze ustalenia proporcji kosztów umowy poniesionych z tytułu prac wykonanych do dnia bilansowego w stosunku do szacunkowych łącznych kosztów umowy.

Metodę procentowego zaawansowania stosuje się narastająco w każdym okresie obrotowym w stosunku do bieżących szacunków przychodów i kosztów umowy. Skutki zmian szacunków przychodów lub kosztów umowy ujmują się w okresie, w którym zmiana ta wystąpiła.

Jeśli budżet kosztowy kontraktu nie można oszacować w sposób wiarygodny, przychody z takiego kontraktu ujmowane są jedynie do wysokości możliwych do odzyskania kosztów.

Kontrakty generujące straty

Kontraktem generującym stratę jest kontrakt, w którym łączna kwota przychodów (w tym planowanych do osiągnięcia) z kontraktu jest niższa niż łączna wartość kosztów (w tym planowanych do poniesienia).

W przypadku, gdy jest wysoce prawdopodobne, że łączne koszty wykonania umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywana strata jest ujmowana, jako koszt okresu, w którym została ujawniona poprzez utworzenie rezerwy na straty kontraktowe.

Wysokość rezerwy i zasadność jej utrzymania jest weryfikowana na każdy kolejny dzień bilansowy, aż do momentu zakończenia kontraktu. Wartość utworzonych rezerw na straty jest prezentowana w pozycji „Aktywa z tytułu niezakończonych umów” lub „Zobowiązania z tytułu umów niezakończonych” zgodnie z zasadami wskazanymi powyżej w sekcji „wycena kontraktów”.

b) Sprzedaż towarów

Przychody ze sprzedaży towarów ujmowane są po spełnieniu wszystkich następujących warunków:

- przeniesienia ze Spółki na nabywcę znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z prawa własności towarów;
- sędowania przez Spółkę funkcji kierowniczych w stopniu związanym na ogół z prawem własności oraz efektywnej kontroli nad sprzedanymi towarami;
- możliwości dokonania wiarygodnej wyceny kwoty przychodów;
- wystąpienia prawdopodobieństwa, że jednostka otrzyma korzyści ekonomiczne związane z transakcją; oraz
- możliwości wiarygodnej wyceny kosztów poniesionych lub przewidywanych w związku z transakcją.

c) Przychody z tytułu odsetek i dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy do otrzymania płatności.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są narastająco według czasu powstawania, poprzez odniesienie do kwoty niespłaconego jeszcze kapitału i przy uwzględnieniu efektywnej stopy oprocentowania, czyli stopy efektywnie dyskontującej przyszłe wpływy pieniężne szacowane na oczekiwany okres użytkowania danego składnika aktywów do wartości bilansowej netto tego składnika.

18. Waluty obce

Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień ich przeprowadzenia odpowiednio po kursie:

- kupna lub sprzedaży walut stosowanym przez bank, z którego usług korzysta jednostka – w przypadku sprzedaży lub kupna walut.
- średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego ten dzień- dla pozostałych operacji.

Na dzień bilansowy wycenia się w wyrażone w walutach obcych składniki aktywów (z wyłączeniem udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenionych metodą praw własności) i pasywów – po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	31.12.2016	31.12.2015
USD	4,1793	3,9011
EUR	4,4240	4,2615

19. Dotacje rządowe

Dotacji nie ujmuje się do chwili uzyskania uzasadnionej pewności, że Spółka spełni konieczne warunki i otrzyma takie dotacje.

Korzyści wynikające z otrzymania pożyczki rządowej poniżej oprocentowania rynkowego, traktowane są, jako dotacje i mierzone są, jako różnica pomiędzy wartością otrzymanej pożyczki i wartością godziwą pożyczki ustalona z zastosowaniem odpowiedniej rynkowej stopy procentowej.

Dotacje, których zasadniczym warunkiem jest nabycie lub wytworzenie przez Spółkę aktywów trwałych, ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji rozliczeń międzyokresowych (pozostałych zobowiązań) i odnosi w sprawozdanie z całkowitych dochodów i strat systematycznie przez przewidywany okres użytkowania ekonomicznego tych aktywów.

Pozostałe dotacje ujmowane są systematycznie w przychodach, w okresie niezbędnym do skompensowania kosztów, które te dotacje miały w zamierzeniu kompensować. Dotacje należne, jako rekompensata kosztów lub strat już poniesionych lub jako forma bezpośredniego wsparcia finansowego dla Spółki bez ponoszenia przyszłych kosztów ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w okresie, w którym są należne.

Zasady właściwe dla rozliczenia dotacji do aktywów trwałych stosuje się także w przypadku transakcji nieodpłatnego otrzymania aktywów trwałych.

20. Podatki

Podatek dochodowy jednostki obejmuje podatek bieżący do zapłaty oraz podatek odroczony.

a) Podatek bieżący

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

b) Podatek odroczony

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową, jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości w oparciu o różnice pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów, a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe oraz straty podatkowe bądź ulgi podatkowe, jakie Spółka może wykorzystać. Pozycja aktywów lub rezerwy na podatek odroczony nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu pierwotnego ujęcia wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składników aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku, gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej podatek dochodowy wykazywany jest po dokonaniu kompensaty w zakresie, w jakim wynika ze zobowiązania, jakie płatne jest do tego samego urzędu podatkowego.

Podatek bieżący i odroczony wykazuje się w kosztach lub przychodach w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, z wyjątkiem przypadku, gdy dotyczy on pozycji uznających lub obciążających bezpośrednio kapitał własny, bo wtedy także podatek jest odnoszony bezpośrednio w kapitał własny (inne całkowite dochody w sprawozdaniu z całkowitych dochodów), lub gdy wynika on z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych.

Nota 2. Przychody ze sprzedaży - segmenty sprawozdawcze

Spółka Qumak S.A. prowadzi ocenę finansową działalności operacyjnej w rozbiciu na linie biznesowe (segmenty). Podział ten jest uwarunkowany specyfiką produktów i usług dostarczanych do odbiorców. Ocenie podlega wielkość sprzedaży oraz EBIT (zysk z działalności operacyjnej).

Wynik operacyjny wyliczany jest poprzez pomniejszenie zrealizowanego zysku brutto na sprzedaży danej linii biznesowej o poniesione bezpośrednio koszty sprzedaży oraz procentowy narzut kosztów pośrednich sprzedaży.

Segmenty operacyjne są przedstawiane w sposób spójny ze sprawozdawczością wewnętrzną dostarczaną głównemu decydentowi operacyjnemu, na podstawie, której dokonuje on oceny wyników oraz decyduje o alokacji zasobów. Głównym decydentem operacyjnym jest zarząd Spółki.

Wyodrębniono następujące segmenty operacyjne i sprawozdawcze:

Segment	Opis działalności segmentu
Data Center	Data Center to nowoczesne centrum technologiczne składające się z serwerowni i urządzeń wspierających jej funkcjonowanie. Grupa realizuje obiekty typu Data Center pełniąc rolę generalnego wykonawcy całej inwestycji. Tworzy koncepcje, projektuje, buduje, wyposaża w infrastrukturę IT i świadczy usługi serwisowe, a także wykonuje testy obciążeniowe.
Airport Automation	Rozwiązania obejmujące infrastrukturę lotniskową, systemy wspomagania i zarządzania terminalami lotniczymi oraz lądowiska dla śmigłowców. Kompleksowa oferta przedsiębiorstwa w tym obszarze obejmuje m.in.: systemy oświetlenia nawigacyjnego, systemy bagażowe i informacji pasażerskiej, systemy osłony meteorologicznej, systemy radionawigacji i radiokomunikacji oraz systemy ostrzegania przed oblodzeniem i budowę stacji radarów pogodowych. Portfolio firmy obejmuje rozwiązania dla nowobudowanych oraz modernizowanych lotnisk cywilnych, lotnisk wojskowych przekształcanych w Regionalne Porty Lotnicze, realizacje dla Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej oraz lądowiska dla śmigłowców.
Building Automation	BMS i technologie budynkowe to nowoczesne, zintegrowane rozwiązania usprawniające zarządzanie obiektem, optymalizujące jego koszty utrzymania oraz gwarantujące wysoki poziom bezpieczeństwa obiektów. Systemy zarządzania obiektem, systemy bezpieczeństwa, systemy sterowania oświetleniem, systemy biometryczne, systemy teleinformatyczne oraz audio-video to domena tej linii biznesowej. Portfolio Spółki obejmuje wdrożenia w pojedynczych budynkach, w rozległych i rozproszonych obiektach oraz zespołach obiektów. Firma tworzy wszystkie produkty konieczne dla procesu inwestycyjnego, w tym: audyty, studia wykonalności, strategie rozwoju, koncepcje, projekty, realizacje, uruchomienia i szkolenia oraz świadczy usługi serwisowe.
Software Development	W ramach tej linii biznesowej Spółka zapewnia kompleksową realizację zintegrowanych systemów informatycznych od etapu poznania wymagań i przygotowania projektu po realizację oraz utrzymanie. Dobór architektury i narzędzi programistycznych następuje po szczegółowej analizie wymagań stawianych przed systemem. Oferta Spółki obejmuje również audyt, refaktoryzację i przejęcie utrzymania istniejących rozwiązań.
Ekspozycje multimedialne	Ekspozycje multimedialne to obszar oferujący nowoczesne rozwiązania wystawiennicze i multimedialne. Zastosowanie nowoczesnych technologii w przestrzeni publicznej pogłębiają zaangażowanie organizacji w dialog z odbiorcą indywidualnym. Firma oferuje pakiet usług polegających na projektowaniu, produkcji, wdrożeniu, utrzymaniu i rozwoju ekspozycji ze szczególnym uwzględnieniem technologii multimedialnych i interaktywnych dla potrzeb muzeów, centrów nauki, edukacji.
Desktop Management Services	Oferowane przez Spółkę usługi wsparcia bezpośredniego u klienta, serwisu sprzętu komputerowego, serwerów i urządzeń aktywnych służą zapewnieniu ciągłości działania infrastruktury IT, redukcji kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw, zmniejszeniu ryzyka przy jednoczesnym zwiększeniu bezpieczeństwa oraz optymalizacji procesów. Spółka oferuje kompleksowy pakiet usług, gwarantujący sprawne działanie systemów informatycznych klientów.

Sprzedaż sprzętu komputerowego i licencji	Segment obejmuje sprzedaż sprzętu i licencji zgodnie z zamówieniem klienta, nieobjęty wyżej wymienionymi rozwiązaniami.
Pozostałe	Segment obejmuje zagregowane linie biznesowe niespełniające na moment prezentacji progów ilościowych i wartościowych, takie jak: Business Intelligence & Big Data, Contact Center, Business Continuity & Data Security, Outsourcing kadry IT, Smart City

Więcej informacji na temat segmentów (linii biznesowych) przedstawiono w pkt 3 Sprawozdania z działalności.

Przychody netto oraz wynik operacyjny są prezentowane zgodnie z zasadami określonymi w polityce rachunkowości.

Ze względu na inne podejście do rozliczenia kosztów handlowych przy wyliczaniu rentowności segmentów zastosowano metodę rozliczenia czasu pracy poniesionego bezpośrednio na dany kontrakt, a co za tym idzie na dany segment. Proporcjonalnie do poniesionych kosztów bezpośrednich danego segmentu naliczono koszty pośrednie handlowe, realizacji oraz wsparcia i rozwoju. Koszty ogólnego zarządu nie są rozliczane na segmenty. Całe zestawienie rentowności segmentów daje wynik zgodny z wynikiem operacyjnym Spółki.

Aktywa, wartości niematerialne, oraz zobowiązania nie są przypisywane ewidencyjnie do segmentów.

Finansowanie Spółki, podatek dochodowy oraz pozycje kosztów zarządu oraz pozostałych przychodów/kosztów netto są zarządzane na poziomie Spółki i nie są alokowane do segmentów operacyjnych.

Dla wszystkich segmentów stosowane są jednolite zasady rachunkowości oparte na polityce właściwej sprawozdawczości finansowej. Nie występują transakcje sprzedaży pomiędzy poszczególnymi segmentami.

Segmenty	Przychody ze sprzedaży		Wynik operacyjny	
	2016	2015	2016	2015
Data Center	67 638	83 302	501	-3 231
Airport Automation	25 823	160 458	-645	8 801
Building Automation	58 063	134 793	204	11 864
Software Development	11 467	23 847	270	-20 127
Ekspozycje multimedialne	45 324	25 451	-4 173	829
Desktop Management Services	63 704	63 431	7 797	-11 055
Sprzedaż sprzętu komputerowego i licencji	70 327	79 904	-5 649	1 213
Pozostałe segmenty	82 150	137 659	5 325	15 071
Przychody netto ze sprzedaży ogółem	424 496	708 845		
Pozostałe przychody/ koszty operacyjne niepodlegające alokacji do segmentów operacyjnych			-16 459	1 390
Koszty ogólnego zarządu			-18 809	-14 437
Strata po uwzględnieniu kosztów ogólnego zarządu			-31 636	-9 682

W 2016 roku żaden z odbiorców, ani dostawców nie przekroczył poziomu 10% ogółu obrotów Spółki.

Spółka prowadzi działalność operacyjną głównie na terytorium Polski. Sprzedaż eksportowa jest obecnie incydentalna i nie ma znaczącego udziału w sprzedaży i wynikach Spółki.

Nota 3. Koszty działalności operacyjnej

Koszty działalności operacyjnej w okresach objętych niniejszym sprawozdaniem finansowym przedstawiały się następująco:

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Amortyzacja	2 819	3 398
Zużycie surowców i materiałów	110 922	194 748
Usługi obce	221 681	432 328
Koszty świadczeń pracowniczych	73 031	74 101
Podatki i opłaty oraz pozostałe koszty	10 799	18 322
Zmiana stanu produktów	25 765	-2 980
Razem koszty działalności operacyjnej	445 017	719 917
Koszty sprzedaży	-14 793	-14 939
Koszty zarządu	-18 809	-14 437
Koszt własny sprzedaży	411 415	690 541

Koszty usług obcych obejmują usługi podwykonawców w zakresie realizowanych kontraktów oraz pozostałe usługi takie jak usługi transportowe, telekomunikacyjne, biurowe.

Koszty świadczeń pracowniczych obejmują tylko krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i obowiązkowe obciążenia publicznoprawne wynagrodzeń).

Zatrudnienie

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Przeciętna liczba zatrudnionych, z podziałem na grupy zawodowe:		
Pracownik biurowy	128	132
Obsługa	0	0
Handlowcy	54	55
Inżynierowie	200	219
Konsultanci	60	24
Serwis	163	164
Programiści	128	114
	733	708

Nota 4. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Zyski ze zbycia rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych	0	429
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności	5244	1340
Otrzymane kary i odszkodowania	41	53
Inne	59	745
Pozostałe przychody operacyjne ogółem	5 344	2 567

Na zmianę wartości odpisów aktualizujących w 2016 roku wpływ miało głównie zakończenie postępowania sądowego związanego z wykonaniem przez konsorcjum Spółek Elektrobudowa SA, Qumak SA, Przedsiębiorstwo „AGAT” inwestycji w ramach realizacji II etapu budowy Stadionu Narodowego w Warszawie. Spółka uzyskała w związku z tym kwotę 5,8 mln PLN.

Pozostałe koszty operacyjne

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Straty ze zbycia/likwidacji rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych	4 492	0
Utworzenie odpisów aktualizujących	4 200	0
Utworzenie rezerw	1 741	702
Naliczone kary i odszkodowania	26	80
Inne	6000	395
Pozostałe koszty operacyjne ogółem	16 459	1 177

Kwota strat z likwidacji aktywów trwałych dotyczy w kwocie 2,8 mln PLN likwidacji systemu, który Spółka opracowała, jako własne rozwiązanie do zarządzania treścią CMS – Content Management System dla celów wewnętrznych z możliwością komercjalizacji. Spółka uznała brak możliwości wykorzystania narzędzia w obecnie realizowanych procesach.

Z powodu braku możliwości komercjalizacji produktów i licencji pozostałych po realizacji kontraktu e-Dolnyśląsk utworzono odpis z tytułu przeszacowania wartości magazynów w kwocie 3,4 mln PLN ujęty w pozycji utworzenie odpisów aktualizujących.

W pozycji inne ujęto kwotę aktualizacji należności trudno ściągalnych od kontrahentów (ok.5,5 mln zł).

Nota 5. Przychody i koszty finansowe

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Odsetki z rachunków i lokat bankowych	317	181
Inne	128	0
Przychody finansowe ogółem	445	181

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Odsetki od pożyczek, kredytów i instrumentów dłużnych	1 015	1 498
Straty z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez sprawozdanie z całkowitych dochodów	67	26
Odpisy aktualizujące aktywa finansowe	1 558	0
Strata na różnicach kursowych	394	2 213
Dyskonto kaucji	674	0
Koszty finansowe ogółem	3 708	3 737

Nota 6. Podatek dochodowy

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie obowiązujących przepisów podatkowych. Zastosowanie tych przepisów różnicuje zysk (stratę) podatkową od księgowego zysku (straty) netto, w związku z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu i kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

W zakresie podatku dochodowego, Spółka podlega przepisom ogólnym w tym zakresie. Rok podatkowy jak i bilansowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

W roku 2016 spółka ujęła odpis aktualizujący wartość aktywa z tytułu podatku odroczonego. Wartość podatku odroczonego netto na koniec roku 2016 wyniosła 8 mln PLN. Na koniec roku 2015 wysokość ujętego aktywa z tytułu podatku odroczonego wyniosła 15,98 mln PLN.

Nota 7. Wartości niematerialne

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Licencje -oprogramowanie komputerowe	995	4 951
Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	9 388	0
Razem	10 383	4 951

Zmiana stanu wartości niematerialnych

ROK 2016	Licencje i programy komputerowe	WN w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto			
Stan na 1 stycznia 2016 roku	6 361	0	6 361
Zwiększenia:	889	9 388	10 277

- zakupy	39	-	4 121
- przeniesienie	850	9 388	6 156
Zmniejszenia:	-5 114	-	-5 114
- przeniesienie	-	-	-
- sprzedaż, likwidacja	-5 114	-	-5 114
Stan na 31 grudnia 2016 roku	2 136	9 388	11 524
Umorzenie	1 410	-	1 410
Stan na 1 stycznia 2016 roku	205	-	205
Zwiększenia – amortyzacja	205	-	205
Zmniejszenia - sprzedaż, likwidacja	-474	-	-474
Stan na 31 grudnia 2016 roku	1 141	-	1 141
Wartość netto na 31 grudnia 2015	4 951	-	4 951
Wartość netto na 31 grudnia 2016	995	9 388	10 383

ROK 2015	Licencje i programy komputerowe	WN w trakcie wytwarzania	Razem
Wartość brutto			
Stan na 1 stycznia 2015 roku	966	1 463	2 429
Zwiększenia:	5 402	1 761	7 163
- zakupy	2 178	1 761	3 939
- przeniesienie	3 224	-	3 224
Zmniejszenia:	-7	-3 224	-3 231
- przeniesienie	-	-3 224	-3 224
- sprzedaż, likwidacja	-7	-	-7
Stan na 31 grudnia 2015 roku	6 361	-	6 361
Umorzenie			
Stan na 1 stycznia 2015 roku	853	-	853
Zwiększenia – amortyzacja	564	-	564
Zmniejszenia - sprzedaż, likwidacja	-7	-	-7
Stan na 31 grudnia 2015 roku	1 410	-	1 410
Wartość netto na 31 grudnia 2014	113	1 463	1 576
Wartość netto na 31 grudnia 2015	4 951	-	4 951

W związku z brakiem możliwości komercjalizacji produktów i licencji pozostałych po realizacji kontraktu e - Dolnyśląsk, uległy likwidacji wartości niematerialne i prawne w kwocie 4,6 mln PLN.

Nakłady na wartości niematerialne i prawne w budowie, dotyczą projektu symulatora lokomotywy na podstawie Projektu Demonstrator+. W ramach podpisanych umów Qumak uruchomił i kontynuuje projekt współfinansowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, którego efektem jest opracowanie pierwszego produktu pod marką Qumak – symulatora lokomotywy. Umożliwia on szkolenie maszynistów w bezpiecznych warunkach i opracowywanie modeli zachowań w sytuacjach kryzysowych. Powyższy projekt jest realizowany w ramach konsorcjum (IKKU Sp. z o.o., Instytut Kolejnictwa, Wojskowa Akademia Techniczna), którego celem jest zbudowanie i uruchomienie demonstratora technologii w celu komercjalizacji. W trakcie projektu wewnątrz Spółki powołany został dedykowany zespół kompetencyjny, którego zadaniem będzie rozwój projektów w obszarze symulatorów dla celów komercyjnych, a w przyszłości prawdopodobnie również na potrzeby wojska.

Na koniec 2016 zaangażowanie w ten projekt wyniosło 9,39 mln PLN.

Całkowity koszt realizacji projektu w konsorcjum wynosi 13,09 mln PLN. W umowie Narodowe Centrum Badań i Rozwoju zobowiązuje się udzielić dofinansowania na realizację projektu w kwocie 8,24 mln PLN.

Istnieje na rynku możliwość komercjalizacji rozwiązania, prowadzone są negocjacje mające zagwarantować wykorzystanie wytworzonej technologii w związku z czym wartość poniesionych nakładów jest w odzyskiwalna.

Nota 8. Rzeczowe aktywa trwałe

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Komputery i pozostały sprzęt biurowy	2 716	2 033
Środki transportu	1 894	3 313
Pozostałe środki trwałe	406	512
Środki trwałe w budowie	989	6 923
	6 005	12 781

Zmiana stanu środków trwałych

ROK 2016	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto					
Stan na 1 stycznia 2016 roku	7 953	11 622	1 539	6 923	28 037
Zwiększenia	1 858	-	144	5 924	7 926
Zakupy	1 858	-	144	5 924	7 926
Zmniejszenia	-1 818	-1 432	-684	-11 858	-15 792
Sprzedaż	-	-	-	-	-
Likwidacja	-1 818	-1 432	-684	-	-3 934
Przyjęcia na środki trwałe	-	-	-	-2 470	-2 470
Przeniesienia do wartości niematerialnych i prawnych	0	0	0	-9 388	-9 388
Stan na 31 grudnia 2016 roku	7 993	10 190	999	989	20 171
Umorzenie					
Stan na 1 stycznia 2016 roku	5 920	8 309	1 027	-	15 256
Zwiększenia	1 149	1 307	156	-	2 612
Amortyzacja	1 149	1 307	156	-	2 612
Zmniejszenia	-1 792	-1 320	-590	-	-3 702
Sprzedaż	-	-	-	-	-
Likwidacja	-1 792	-1 320	-590	-	-3 702
Stan na 31 grudnia 2016 roku	5 277	8 296	593	-	14 166
Wartość netto na 1 stycznia 2016	2 033	3 313	512	6 923	12 781
Wartość netto na 31 grudnia 2016	2 716	1 894	406	989	6 005

ROK 2015	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto					
Stan na 1 stycznia 2015 roku	7 320	12 517	1 468	1 519	22 824
Zwiększenia	877	371	78	5 404	6 730
Zakupy	877	371	78	5 404	6 730
Zmniejszenia	-244	-1 266	-7	-	-1 517
Sprzedaż	-163	-1 266	-6	-	-1 435
Likwidacja	-81	-	-1	-	-82
Stan na 31 grudnia 2015 roku	7 953	11 622	1 539	6 923	28 037
Umorzenie					
Stan na 1 stycznia 2015 roku	5 066	7 779	870	-	13 715
Zwiększenia	1 066	1 604	164	-	2 834
Amortyzacja	1 066	1 604	164	-	2 834
Zmniejszenia	-212	-1 074	-7	-	-1 293
Sprzedaż	-137	-1 074	-6	-	-1 217
Likwidacja	-75	0	-1	-	-76
Stan na 31 grudnia 2015 roku	5 920	8 309	1 027	-	15 256
Wartość netto na 1 stycznia 2015	2 254	4 738	598	1 519	9 109
Wartość netto na 31 grudnia 2015	2 033	3 313	512	6 923	12 781

Wydatki inwestycyjne w prezentowanym okresie związane były z sukcesywną wymianą infrastruktury IT oraz floty samochodowej. Pozostałe wydatki ograniczyły się wyłącznie do odtwarzania zużytych środków trwałych.

Nota 9. Zapasy

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Produkcja w toku	0	0
Towary	8 478	11 200
Razem zapasy brutto	8 478	11 200
(-) odpisy aktualizujące	-6 074	-440
Razem zapasy netto	2 404	10 760

Zmiana stanu odpisów aktualizujących zapasy przedstawia się następująco:

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Bilans otwarcia	-440	-18 326
Utworzenie odpisów aktualizujących	-5 757	-361
Wykorzystanie odpisów	123	18 247
Bilans zamknięcia	-6 074	-440

Z powodu braku możliwości komercjalizacji produktów i licencji pozostałych po realizacji kontraktu e-DolnyŚląsk utworzono odpis z tytułu przeszacowania wartości magazynów w kwocie 3,4 mln PLN.

Nota 10. Należności handlowe oraz pozostałe należności

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Należności handlowe i pozostałe brutto (część krótkoterminowa)	119 717	153 103
(-) odpisy aktualizujące	-1 122	-6 935
Należności handlowe netto	118 595	146 168
Pozostałe należności brutto (część długoterminowa), w tym:	9 823	7 860
Kaucje gwarancyjne	1 600	2 716
(-) odpisy aktualizujące	-336	-335
Należności pozostałe netto	9 487	7 525
Razem należności handlowe i pozostałe netto	128 082	153 693
w tym:		
długoterminowe	9 487	7 525
krótkoterminowe	118 595	146 168

W przeważającej ilości transakcji sprzedaży Spółka stosuje terminy płatności do 30 dni.

Należności długoterminowe obejmują należności handlowe z tytułu sprzedaży towarów oraz należności z tytułu przekazanych kaucji gwarancyjnych związanych z realizacją umów długoterminowych. Należności te zostały wycenione z uwzględnieniem dyskonta. Wartość godziwa należności nie różni się istotnie od wartości bilansowej.

Zmiany stanu odpisów aktualizujących należności handlowe i pozostałe przedstawiały się następująco:

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Bilans otwarcia odpisów aktualizujących	-7 270	-10 209
Utworzenie odpisów aktualizujących	-781	-702
Zmniejszenia odpisów, w tym:	6 487	3 641
Rozwiązanie odpisów	5 938	3 078
Wykorzystanie odpisów	549	563
Razem odpisy aktualizujące	-1 564	-7 270
w tym:		
należności długoterminowe	-336	-335
należności krótkoterminowe	-1 122	-6 935
pozostałe aktywa niefinansowe	-106	

Analiza wiekowa należności handlowych i pozostałych

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Należności handlowe i pozostałe brutto (część krótkoterminowa)	119 717	153 103
Pozostałe należności (część długoterminowa)	9 823	7 860
(-) odpisy aktualizujące	-1 458	-7 270
	128 082	153 693

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Należności nieobarczone utratą wartości, nieprzeterminowane, płatne w okresie:		
do 1 m-ca	77 167	82 098
1-6 m-cy	25 989	30 678
> 6 m-cy	8 460	10 875
	111 616	123 651
Należności nieobarczone utratą wartości, przeterminowane w okresie (objęte częściowo odpisem aktualizującym):		
do 1 m-ca	7 113	21 229
1-6 m-cy	5 278	8 359
>6 m-cy	4 075	454
	16 466	30 042
Razem należności finansowe netto	128 082	153 693
w tym:		
należności długoterminowe	9 487	7 525
należności krótkoterminowe	118 595	146 168
w tym należności krótkoterminowe, obejmujące:		
należności handlowe	108 677	135 587
pozostałe należności (bez podatków)	9 918	10 581

Ponadto Qumak S.A. podjął kroki prawne na drodze sądowej w celu wyegzekwowania od kontrahenta Data Techno Park Sp. z o.o. (DTP) wymagalnych wierzytelności w kwocie 3.805.000 PLN. Spółka zamierza kontynuować kroki w celu skutecznej egzekucji wymagalnych należności.

Nota 11. Kontrakty długoterminowe

W roku 2015 i w 2016 Spółka realizowała szereg kontraktów na usługi. Zgodnie z MSR 11 przychody z tego typu kontraktów są uznawane zgodnie ze stopniem ich zaawansowania. Spółka w przypadku posiadania wiarygodnych budżetów, dokonuje oceny stopnia zaawansowania realizowanych kontraktów wdrożeniowych zgodnie z metodą „kosztową”, czyli ustalając stosunek kosztów poniesionych do kosztów całego projektu. W pozostałych przypadkach przychody rozpoznawane są do wysokości poniesionych kosztów („marża zerowa”).

Poniższa tabela przedstawia podstawowe dane o realizowanych kontraktach:

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Ujęte w rachunku zysków i strat przychody, w tym:		
- Przychody zafakturowane	199 809	370 911
- Przychody szacowane na podstawie stopnia zaawansowania	14 305	-31 661
Wycena otwartych kontraktów na dzień bilansowy (narastająco):		
Przychody narastająco (wyliczone metodą stopnia zaawansowania)	169 313	272 936
Koszty poniesione (w tym ujęte rezerwy na straty)	154 017	270 470
Należności z tytułu wyceny kontraktów	15 770	20 405
Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów	5 146	31 637

Należności z tytułu wyceny kontraktów jest to kwota brutto należna od zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy, w rozumieniu standardu MSR 11. Należności z tytułu wyceny kontraktów prezentowane są w aktywach sprawozdania z sytuacji finansowej, jako „Aktywa z tytułu niezakończonych umów”.

Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów jest to kwota brutto należna zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy, w rozumieniu standardu MSR 11. Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów prezentowane są w pasywach sprawozdania z sytuacji finansowej, jako „Zobowiązania z tytułu niezakończonych umów”.

Na realizowane kontrakty długoterminowe spółka nie otrzymywała zaliczek od klientów. Podwykonawcom realizującym kontrakty zatrzymywane są kaucje na ewentualne naprawy gwarancyjne. Kwota zatrzymanych kaucji na dzień 31.12.2016 r. wynosi łącznie 18,2 mln PLN, w tym:

- długoterminowe 5,6 mln PLN,
- krótkoterminowe 12,6 mln PLN.

Nota 12. Pozostałe aktywa niefinansowe

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Rozliczenia międzyokresowe, w tym:	10 960	7 645
koszty ubezpieczeń	524	429
pozostałe koszty	10 436	7 216
Zaliczki przekazane na zakup materiałów i towarów	1 182	4 093
	12 142	11 738

Pozostałe koszty składają się głównie z rozliczeń międzyokresowych kosztów zafakturowanych usług, które rozliczane są w czasie proporcjonalnie do długości trwania realizowanych kontraktów a także z rozliczeń międzyokresowych kosztów usług rozpoczętych a niezafakturowanych do końca 2016 r. Na koniec 2016 r. koszty usług zafakturowanych, rozliczanych wynosiły one 8,09 mln PLN (w 2015 odpowiednio 7,14 mln PLN), a koszty usług rozpoczętych wynosiły 2,01 mln PLN (w 2015 odpowiednio 6,78 mln PLN)

Nota 13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla celów sporządzenia rachunku przepływów pieniężnych środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują środki pieniężne szczegółowo przedstawione poniżej.

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Środki pieniężne w kasie	25	35
Środki pieniężne na rachunkach bankowych, w tym:	9 793	63 000
rachunki bieżące w PLN	878	3 617
rachunki bankowe walutowe	1 289	60
rachunki lokat bankowych	7 626	59 323
	9 818	63 035
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	733	1 873

Nota 14. Kapitał podstawowy

Kapitał akcyjny na 31 grudnia 2016 roku wynosił 10.375.082 PLN i dzielił się na 10.375.082 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1,00 PLN każda. Na koniec 2015 roku wynosił on odpowiednio 10.375.082,00 PLN i dzielił się na 10.375.082 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1,00 PLN każda.

Żadne z akcji wyemitowanych przez Spółkę nie są uprzywilejowane. W związku z tym liczby głosów przypadających na poszczególnych akcjonariuszy są równe ilości posiadanych przez nich akcji, a udziały w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu są równe udziałom w kapitale zakładowym.

Według wiedzy Spółki na dzień 31.12.2016 r. akcjonariuszami, którzy bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne posiadali co najmniej 5% w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki były podmioty wykazane w poniższym zestawieniu:

	Liczba posiadanych akcji	Udział w kapitale akcyjnym
OFE PZU „Złota Jesień”	558.000	5,38%
PTE Allianz Polska	989.603	9,54%
Aviva PTE Aviva BZ WBK	756.000	7,29%
Nationale-Nederlanden OFE I Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny	1.037.757	10,00%
Altus TFI S.A.	540.861	5,21%

Powyższe zestawienie zostało sporządzone na podstawie informacji przekazywanych przez akcjonariuszy na podstawie art. 69 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Zmiany w strukturze akcjonariatu w 2016 r.:

1. Zawiadomienie z dnia 6 września 2016 r. od Altus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. dotyczące przekroczenia progu 5% ogólnej liczby głosów w Spółce w wyniku transakcji w dniu 1 września 2016 r. Przed zmianą udziału Fundusze łącznie posiadały 499.777 akcji Spółki, stanowiące 4,82% kapitału zakładowego Spółki, natomiast po zmianie posiadały 540.861 akcji Spółki, stanowiące 5,21% kapitału zakładowego.
2. Zawiadomienia z dnia 3 i 17 października 2016 r. od Legg Mason Parasol Fundusz Inwestycyjny Otwarty i Legg Mason Senior Fundusz Inwestycyjny Otwarty dotyczące zejścia poniżej progu 5% ogólnej liczby głosów w Spółce
3. Zawiadomienie od Nationale-Nederlanden Otwartego Funduszu Emerytalnego z dnia 4 stycznia 2017 o zakupie akcji Spółki w transakcjach rozliczonych 29 grudnia 2016 r. Przed nabyciem akcji Fundusz posiadał 1.036.757 akcji Spółki, stanowiących 9,99% kapitału zakładowego Spółki natomiast po zmianie posiadały 1.037.757 akcji Spółki, stanowiące 10,002% kapitału zakładowego.

Nota 15. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

	<u>Stan na 31.12.2016</u>	<u>Stan na 31.12.2015</u>
Wartość agio emisyjnego	32 452	32 452
	32 452	32 452

Nota 16. Pozostałe kapitały

Pozostałe kapitały obejmują kapitał powstały z ujęcia zysków z tytułu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Na kwoty ujęte w tej pozycji na poszczególne dni bilansowe składają się następujące pozycje:

	<u>Stan na 31.12.2016</u>	<u>Stan na 31.12.2015</u>
Pozostałe kapitały – wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	221	293
Pozostałe kapitały – podatek odroczoney dotyczący wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	17	16
	238	309

Nota 17. Zysk przypadający na jedną akcję
1. Zysk/(strata) na jedną akcję

Zysk przypadający na akcję został obliczony w oparciu o następujące elementy:

	<u>Za okres 01.01.-31.12.2016</u>	<u>Za okres 01.01.-31.12.2015</u>
Strata za rok obrotowy wykorzystany do obliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję	-42 981	-9 840
Średnia ważona liczba akcji zwykłych wykorzystana do obliczenia zysku podstawowego i rozwodnionego na jedną akcję	10 375	10 375
Strata na akcję (podstawowy i rozwodniony)	-4,15	-0,95

Spółka w 2016 i 2015 roku nie wypłaciła dywidendy.

Nota 18. Zyski / (Straty) zatrzymane

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Wynik bieżącego okresu	-42 981	-9 840
Zysk z lat ubiegłych	10 307	20 029
Efekt wdrożenia MSSF	0	118
	-32 674	10 307

Nota 19. Pożyczki i zobowiązania z tytułu faktoringu

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Otrzymane pożyczki	3 557	9 239
Zobowiązanie z tytułu faktoringu	19 487	-
	23 044	9 239
w tym:		
długoterminowe	1 454	1 422
krótkoterminowe	21 590	7 817

Wartość bilansowa pożyczek zbliżona jest do ich wartości godziwej, ponieważ warunki oprocentowania w umowach oparte są o zmienną stopę procentową.

Szczegółowe informacje dotyczące zobowiązań z tytułu pożyczek zostały przedstawione poniżej.

Zobowiązania z tytułu pożyczek i umów faktoringowych na dzień 31 grudnia 2016 roku:

Zobowiązanie	Kwota	w tym krótkoterminowe	Termin spłaty	Oprocentowanie
Pożyczki	3 557	2 103	9-12 miesięcy	Stałe od 0 do 3,61%
Zobowiązania z tytułu faktoringu	19 487	19 487	90-120 dni	Zmienne, oparte o Wibor 1M powiększony o marżę
Razem		21 590		

Zobowiązania z tytułu pożyczek i umów faktoringowych na dzień 31 grudnia 2015 roku:

Zobowiązanie	Kwota	w tym krótkoterminowe	Termin spłaty	Oprocentowanie
Pożyczki	9 239	7 817	9-12 miesięcy	Stałe od 0 do 3,61%

Spłaty powyższych zobowiązań objęte są zabezpieczeniami w postaci:

- weksli własnych,
- pełnomocnictwa do rachunku bieżącego i innych rachunków,
- kaucja środków pieniężnych złożona przez Spółkę na rachunku banku,
- oświadczenia o poddaniu się egzekucji.

Qumak SA posiada limit kredytowy w BGŻ BNP Paribas S.A. do maksymalnej wysokości 15 mln PLN (5 mln PLN kredyt w rachunku bieżącym, 10 mln PLN limit z tytułu gwarancji bankowych). Na dzień 31.12.2016 wykorzystanie limitu z tytułu gwarancji bankowych wynosiło 7,1 mln PLN.

Spółka posiada również limit kredytowy z tytułu gwarancji bankowych w Raiffeisen Bank Polska S.A. do maksymalnej wysokości 10 mln PLN. Na dzień 31.12.2016 wykorzystanie limitu z tytułu gwarancji bankowych wynosiło 8,5 mln PLN.

Spółka korzysta również z linii faktoringowej ustalonej do maksymalnej wysokości 20 mln PLN. Na dzień 31 grudnia 2016 jej wykorzystanie wynosiło 19,5 mln PLN.

Celem limitów kredytowych jest finansowanie bieżącej działalności Qumak S.A.

Nota 20. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Zobowiązania handlowe	96 899	133 461
Zobowiązania pozostałe, w tym:	20 878	33 694
Kaucje gwarancyjne	18 223	18 466
Zobowiązania z tytułu VAT	-	12 096
Zobowiązania z tytułu ZUS	1 672	1 949
Zobowiązania z tytułu PIT	753	1 003
Pozostałe zobowiązania	230	180
Razem zobowiązania handlowe i pozostałe	117 777	167 155
w tym:		
długoterminowe	6 155	8 187
krótkoterminowe	111 622	158 968

Nota 21. Rezerwy
1. Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych

Wartości rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia (odprawy emerytalne) w okresie objętym sprawozdaniem finansowym przedstawiały się następująco:

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	2 560	2 173
Rezerwy na premie i inne świadczenia krótkoterminowe	3 436	-
Rezerwy na odprawy emerytalne	469	523
Rezerwy na odprawy pośmiertne	214	252
	6 679	2 948
w tym:		
długoterminowe	682	775
krótkoterminowe	5 997	2 173

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych prezentowane są w pozycji Rezerwy w Sprawozdaniu z sytuacji finansowej (odpowiednio w części krótko i długoterminowej).

Podstawowe założenia aktuarialne, jakie zostały przyjęte w oszacowaniu tych rezerw obejmowały:

	Za okres	Za okres
	01.01.-31.12.2016	01.01.-31.12.2015
Stopa dyskonta	3,5%	3,3%
Średni wzrost wynagrodzeń	1,0%	1,0%

Do wyliczenia rezerw ustalono założenia dotyczące śmiertelności pracowników, niezdolności do pracy, rotacji, wieku emerytalnego, pracowników zatrudnionych na czas określony, stopy dyskontowej oraz stopy wzrostu wynagrodzeń w Spółce.

2. Pozostałe rezerwy

	<u>Stan na 31.12.2016</u>	<u>Stan na 31.12.2015</u>
Rezerwy na naprawy gwarancyjne	10 051	8 549
Inne rezerwy	3 672	1 617
	13 723	10 166
w tym:		
Długoterminowe	7 037	5 974
Krótkoterminowe	6 686	4 192

Zasady tworzenia rezerwy na naprawy gwarancyjne zostały opisane w polityce rachunkowości (nota nr 1 punkt 16). Wartość rezerw na kwestie sporne zostały opisane w nocie nr 30.

Nota 22. Przychody przyszłych okresów

	<u>Stan na 31.12.2016</u>	<u>Stan na 31.12.2015</u>
Rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu realizowanych usług (głównie usługi serwisowe)	17 399	18 564
Dotacje z funduszy UE na realizację projektu	2 286	3 036
	19 685	21 600
w tym:		
długoterminowe	-	-
krótkoterminowe	19 685	21 600

Informacja o dofinansowanym z funduszy UE projekcie znajduje się w nocie 7.

Nota 23. Zarządzanie kapitałem

W prezentowanym okresie Spółka finansowała swoją działalność z kapitału własnego, zobowiązań wobec dostawców, zaliczek, linii faktoringowych w wysokości 20 mln PLN oraz linii kredytowej w wysokości 25 mln PLN. Zarządzanie kapitałem w Spółce ma na celu zachowanie zdolności do kontynuowania działalności z uwzględnieniem realizacji planów, przy jednoczesnym zabezpieczeniu właściwej struktury finansowania. Zgodnie z praktyką Spółki zarządzanie kapitałem oraz analiza zadłużenia monitorowana jest i dokonywana na podstawie następujących wskaźników:

- wskaźnik zadłużenia ogólnego – zobowiązania i rezerwy na zobowiązania ogółem / aktywa ogółem,
- wskaźnik zadłużenia oprocentowanego do aktywów – zadłużenie oprocentowane / aktywa ogółem,
- wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem własnym – kapitał własny / aktywa trwałe,
- wskaźnik zadłużenia kapitału własnego – zadłużenie oprocentowane / kapitał własny.

Wyliczenia powyższych wskaźników znajdują się w Sprawozdaniu z działalności Spółki w 2016 roku.

Nota 24. Instrumenty finansowe

1. Kategorie instrumentów finansowych

Poszczególne rodzaje instrumentów finansowych opisano w tabeli poniżej.

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Aktywa finansowe		
Wyceniane do wartości godziwej przez wynik	65	426
Pożyczki i należności	119 234	146 667
Dostępne do sprzedaży	1 630	1 926
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	9 818	63 035
	130 747	212 054
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	134 666	168 207
Wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako:		
Pożyczki i kredyty bankowe	23 044	9 239
Zobowiązania handlowe	111 622	158 968
	134 666	168 207

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej to aktywa przeznaczone do obrotu oraz dostępne do sprzedaży. Są to akcje notowane na aktywnym rynku, zatem Spółka wycenia je do wartości godziwej na podstawie danych stanowiących pierwszy poziom wartości godziwej.

Nota 25. Cele zarządzania ryzykiem finansowym

Spółka jest narażona na ryzyka związane przede wszystkim z instrumentami finansowymi emitowanymi i posiadanymi w ramach działalności operacyjnej i finansowej. Głównymi czynnikami ryzyka są ryzyko kredytowe i ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe. Szczegółowe informacje na temat ryzyka rynkowego znajdują się w punkcie 15 Sprawozdania Zarządu z Działalności.

Spółka zarządza ryzykiem finansowym głównie poprzez bieżące i stałe monitorowanie aktywów i zobowiązań finansowych. Spółka nie stosuje żadnych form rachunkowości zabezpieczeń.

1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe oznacza, że kontrahent nie dopełni zobowiązań umownych, w wyniku czego Spółka poniesie straty finansowe. Spółka stosuje zasadę dokonywania transakcji wyłącznie z kontrahentami o sprawdzonej wiarygodności kredytowej; w razie potrzeby uzyskując stosowne zabezpieczenie, jako narzędzie redukcji ryzyka strat finansowych z tytułu niedotrzymania warunków umowy.

Szczegółowe dane dotyczące analizy ryzyka kredytowego w zakresie należności przedstawiono w nocie 10.

Wartość bilansowa aktywów finansowych wykazanych w sprawozdaniu finansowym po uwzględnieniu strat z tytułu utraty wartości odpowiada maksymalnemu narażeniu Spółki na ryzyko kredytowe.

Szczegółowe informacje dotyczące kredytów, pożyczek i zobowiązań faktoringowych znajdują się w nocie 19.

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami finansowymi w postaci środków pieniężnych na rachunkach bankowych jest ograniczone, ze względu na to, iż stronami transakcji są banki posiadające wysoki rating kredytowy otrzymany od międzynarodowych agencji ratingowych.

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
Banki o ratingu A	-	60 723
Banki o ratingu A-	9	1 604
Banki o ratingu A2	-	11
Banki o ratingu BB	1	23
Banki o ratingu BBB	9 783	639
Środki pieniężne w bankach razem	9 793	63 000

Pozostałe środki pieniężne znajdują się w kasie tj. 25 tys. PLN w 2016 roku (35 tys. PLN w 2015 roku).

2. Ryzyko kursowe

W okresach objętych niniejszym sprawozdaniem finansowym ryzyko kursowe obejmowało ryzyko związane z istnieniem sald należności i zobowiązań handlowych wyrażonych w walutach obcych, których wartości przedstawiały się następująco:

	Stan na 31.12.2016		Stan na 31.12.2015	
	Wartość w walucie	Wartość w PLN	Wartość w walucie	Wartość w PLN
Aktywa wyrażone w walutach obcych, w tym:				
w USD	75	312	21	83
w EUR	1 167	5 162	281	1 196
		5 474		1 279
Zobowiązania wyrażone w walutach obcych, w tym:				
w USD	57	240	242	944
w EUR	2 134	9 440	1 873	7 983
		9 680		8 927

W ocenie Zarządu jednostki dominującej prawdopodobny wzrost kursów walutowych o 10% spowodowałby zmniejszenie wyniku netto w 2016 o 341 tys. PLN, natomiast w roku 2015 odpowiednio zmniejszenie wyniku netto o 619 tys. PLN. Prawdopodobny spadek kursów walut o 10% spowodowałby wzrost wyniku netto w 2016 roku o 341 tys. PLN, natomiast w roku 2015 roku odpowiednio zwiększenie wyniku netto o 619 tys. PLN.

3. Ryzyko płynności

Spółka zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału, wykorzystując oferty usług bankowych (linie kredytowe, faktoring), monitorując planowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz dopasowując profile wymagalności aktywów i zobowiązań finansowych.

Poniższe tabele przedstawiają informacje o terminach umownej wymagalności zobowiązań finansowych. Tabele te zostały przygotowane w oparciu o wartość niezdyktowanych przepływów pieniężnych i zobowiązań finansowych, uszeregowanych według najwcześniejszego możliwego wymaganego terminu płatności ustalonego dla Spółki. Tabela obejmuje zarówno przepływy pieniężne związane z odsetkami, jak i kapitałem.

Umowna wymagalność zobowiązań finansowych według stanu na 31 grudnia 2016 r. oraz 31 grudnia 2015 r. została przedstawiona poniżej:

Stan na 31.12.2016	Wartość bilansowa	Umowne okresy spłat			Razem
		do 1 m-ca	1-12 m-cy	pow. 12 m-cy	
Pożyczki, instrumenty dłużne i kredyty bankowe	23 044	362	20 494	2 188	23 044
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania (bez zobowiązań z tyt. podatków)	115 352	90 627	19 003	6 332	115 962
	138 396	90 989	39 497	8 520	139 006

Stan na 31.12.2015	Wartość bilansowa	Umowne okresy spłat			Razem
		do 1 m-ca	1-12 m-cy	pow. 12 m-cy	
Pożyczki, instrumenty dłużne i kredyty bankowe	9 239	1 160	6 657	1 422	9 239
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania (bez zobowiązań z tyt. podatków)	152 107	88 817	55 085	8 984	152 886
	161 346	89 977	61 742	10 406	162 125

Wartość bilansowa jest różna od wartości nominalnej z uwagi na wycenę zamortyzowanym kosztem (dyskonto).

Nota 26. Wynagrodzenia kluczowego personelu

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
ZARZĄD		
Świadczenia krótkoterminowe	2 180	2 575
Świadczenia po okresie zatrudnienia	567	
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	428	
	3 175	2 575
RADA NADZORCZA		
Świadczenia krótkoterminowe	398	332
	398	332

Kluczowe osoby zarządzające spółką nie posiadają zaliczek, kredytów, pożyczek, gwarancji ani poręczeń zawartych ze spółką Qumak S.A.

Nota 27. Transakcje z jednostkami powiązаныmi

Qumak S.A. nie jest zależna od innego podmiotu nadrzędnego. Struktura akcjonariatu Spółki wg. stanu na dzień 31.12.2016 została przedstawiona w nocie 14.

W prezentowanych okresach sprawozdawczych wystąpiły następujące transakcje z jednostkami powiązаныmi:

Rok 2016:

Qumak S.A.	Star ITS	Skylar	MAE	Razem
Zakup usług w ramach realizowanych kontraktów	787	87	16 444	17 318
Wynajem środków trwałych oraz sprzedaż pozostałych usług	9	23	43	75
Objęcie/opłacenie udziałów	18	25	-	43
Stan należności	60	10	8	78
Wpłacone zaliczki	-	-	-	-
Stan zobowiązań	-	147	1 627	1 774
Saldo Cashpool	1 074	1 058	-	2 132
Saldo Cashpool	-	-	-223	-223

Rok 2015:

Qumak S.A.	Star ITS	Skylar	MAE	Razem
Zakup usług w ramach realizowanych kontraktów	1 885	3 367	4 635	9 887
Wynajem środków trwałych oraz sprzedaż pozostałych usług	17	34	173	224
Objęcie/opłacenie udziałów	-	-	580	580
Stan należności	4	9	21	34
Wpłacone zaliczki	-	445	-	445
Stan zobowiązań	-	679	88	767
Saldo Cashpool	-	500	-	500
Saldo Cashpool	-	-	-1	-1

Nota 28. Umowy leasingu operacyjnego

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Spółka użytkuje na mocy umów leasingu operacyjnego 33 samochody osobowe. Koszty leasingu operacyjnego ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów wyniosły 196 tys. PLN w 2016 roku (102 tys. zł w 2015 roku). Przybliżona wartość rynkowa samochodów używanych na mocy umów leasingu wynosi 2,24 mln PLN w 2016 roku.

Przewidywane minimalne opłaty z tytułu wspomnianych umów leasingu na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku przedstawiają się następująco:

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
- w okresie do 1 roku	527	269
- w okresie od 1 roku do 3 lat	321	350
- powyżej 3 lat	-	-
Razem	848	619

Nota 29. Zobowiązania i aktywa warunkowe

W 2016 roku Spółka nie posiadała zobowiązań warunkowych za wyjątkiem gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych.

Spółka w ramach prowadzonej działalności jest zobligowana zapisami niektórych kontraktów do składania bankowych lub ubezpieczeniowych gwarancji przetargowych, gwarancji dobrego wykonania robót, gwarancji usunięcia wad i usterek w formie zabezpieczenia. Termin ważności gwarancji uzależniony jest od zapisów poszczególnych umów.

Zestawienie gwarancji przedstawia poniższa tabela:

	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2015
gwarancje dobrego wykonania robót	20 860	79 329
gwarancje usunięcia wad i usterek	49 848	32 659
gwarancje wadialne	3 304	2 599
gwarancje najemcy	2 042	1 142
gwarancje razem	76 054	115 729
w tym gwarancje bankowe:	15 576	11 491

Spółka jest stroną toczących się postępowań sądowych, których niekorzystne rozstrzygnięcie może skutkować zwiększeniem zobowiązań lub zmniejszeniem należności Spółki. Sprawy sądowe są opisane w notcie nr 30

Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres aż do dnia przedawnienia wynikającego z przepisów podatkowych (w Polsce 5 lat), począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Spółki mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. Zdaniem Spółki na dzień bilansowy nie istniało ryzyko uzasadniające utworzenie rezerw z tytułu rozliczeń podatkowych.

Nota 30. Sprawy sądowe

Obecnie toczą się przed sądem, organem arbitrażowym lub organem administracji państwowej postępowania, w których Qumak S.A. jest stroną (wg. stanu na dzień 31.12.2016 r.) o łącznej wartości:

- w zakresie zobowiązań: 4 336 620,63 PLN
- w zakresie należności: 46 966 825,81 PLN

Informacje dotyczące największych postępowań w zakresie zobowiązań i należności Qumak S.A.

Postępowania sądowe z powództwa ESRI Polska Sp. z o.o. o zapłatę wynagrodzenia

- powód: Esri Polska Sp. z o.o.
- pozwany: Qumak S.A.
- Data złożenia pozwu: 25 sierpień 2016 r.
- Wartość przedmiotu sporu: 2.483.118 PLN
- Sąd Okręgowy w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy
- Sygnatura akt: XVI GC 892/16

W dniu 05 października 2016 Qumak S.A. złożył odpowiedź na pozew, wnosząc o oddalenie powództwa. Dnia 22 grudnia 2016 r. Sąd wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania na zgodny wniosek stron. Strony postanowiły o podjęciu próby polubownego rozwiązania przedmiotu sporu. Aktualnie ma miejsce wymiana propozycji ugodowych.

Postępowania sądowe przeciwko IMGW i KZGW o zapłatę wynagrodzenia

- Powód: Qumak S.A.
- Pozwany: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy oraz Skarb Państwa - Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
- Data złożenia pozwu: 11 października 2016 r.
- Wartość przedmiotu sporu: 29 591 747 zł
- Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVI Wydział Gospodarczy

Qumak zawarł z Pozwanymi w dniu 29 sierpnia 2013 r. Umowę, której przedmiotem było wdrożenie Systemu ISOK. Zakres wdrożenia obejmował sporządzenie dokumentacji projektowej, dostarczenie sprzętu oraz wykonanie i wdrożenie Systemu ISOK. Prace w ramach Umowy zostały podzielone na 5 Etapów.

Pozwani odebrali od Qumak Etapy od 1 do 4 Umowy. Odbiór Etapu 4 Umowy zakończył się 14 grudnia 2015 r. Qumak przystąpił do wykonywania Etapu 5 Umowy. W dniu 28 czerwca 2016 r. Pozwani niespodziewanie doręczyli Qumak pismo zatytułowane "oświadczenie o odstąpieniu od Umowy". Podstawą złożenia oświadczenia wskazaną przez Pozwanych w jego treści była zwłoka Qumak w wykonywaniu Umowy.

W dniu 21 października 2016 r. do Spółki wpłynęło wezwanie od Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej do zapłaty kary umownej za odstąpienie od Umowy z dnia 29 sierpnia 2013 r., w wysokości 30% wynagrodzenia netto za wykonanie Umowy, tj. 15.192.142,68 zł. Qumak S.A. nie uznaje ww. oświadczenia za skuteczne, w konsekwencji kwestionuje zasadność naliczenia kary za odstąpienie od Umowy z winy Spółki, wskazując na brak podstaw faktycznych i prawnych do naliczenia takiej kary.

Z uwagi na wcześniejsze odroczenie terminu wykonania Umowy do 30 września 2016 r. oraz gotowość do rozpoczęcia procedur odbiorowych Systemu ISOK Qumak nie uznał przedmiotowego oświadczenia za skuteczne i wezwał Pozwanych do odbioru przedmiotu świadczenia, tj. wykonanego Systemu ISOK. Pozwani odmówili przystąpienia do procedur odbiorowych oraz podjęli nieudaną próbę udzielenia zamówienia z wolnej ręki na dokończenie wykonywania Umowy innemu podmiotowi.

Qumak wszczął procedurę złożenia do depozytu sądowego wykonanego Systemu ISOK.

W dniu 11 października 2016 r. Spółka złożyła w Sądzie Okręgowym w Warszawie pozew o zapłatę na podstawie art. 639 k.c. przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy oraz Skarb Państwa – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (dalej: „KZGW”, „Zamawiający”) na rzecz Spółki kwoty 29.591.747,00 zł. wraz z odsetkami ustawowymi, z tytułu wynagrodzenia za wykonanie Systemu ISOK.

Ewentualne przewidywane kary za Etap 5 mogą wynieść 1,8 mln PLN na co została utworzona rezerwa. Łączna wartość rezerw utworzonych na koszty związane z kontraktem ISOK wyniosły 6,2 mln zł na dzień 31.12.2016.

Wniosek o ogłoszenie upadłości GISPartner Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

- Wnioskodawca: Qumak S.A.
- Dłużnik: GISPartner Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- Data złożenia wniosku: 19 lipca 2016 r.
- Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej, VIII Wydział Gospodarczy ds. Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych

Sygnatura akt: VIII GU 265/16

- W dniu 19 lipca 2016 r. w imieniu Qumak S.A. został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości GISPartner Sp. z o.o. W dniu 04 sierpnia 2016 r. doręczona została odpowiedź na wniosek pełnomocnika dłużnika. W dniu 11 sierpnia 2016 r. w imieniu Qumak S.A. została przedstawiona replika na odpowiedź pełnomocnika dłużnika. Termin rozprawy został wyznaczony na dzień 07 września 2016 r. Wniosek Qumak S.A. został oddalony przez Sąd. – Qumak nie wnosił zażalenia - sprawa prawomocnie zakończona.

Pozew o zapłatę z weksla - zwrot udzielonej przez Qumak S.A. pożyczki;

- Powód: Qumak S.A.
- Pozwany: GISPartner Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- Data złożenia pozwu: 18 kwiecień 2016 r.
- Wartość przedmiotu sporu: 363 249,00 PLN
- Sąd Okręgowy w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy
- Sygnatura akt: XVI GNc 508/16

W dniu 10 maja 2016 r. został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym przeciwko GISPartner sp. z o.o. W dniu 18 lipca 2016 r. do sądu zostały doręczone zarzuty pozwanego od nakazu zapłaty. Do Qumak S.A. został doręczony odpis zarzutów GisPartenr od nakazu zapłaty. W dniu 12 września 2016 r. Qumak S.A. wysłał do Sądu odpowiedź na zarzuty. Ponadto w dniu 25 lipca 2016 r. komornik przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia śródmieścia poinformował Qumak S.A. o dokonaniu skutecznego zabezpieczenia całości należności.

Na 12 stycznia 2017 r. został wyznaczony termin posiedzenia.

W odniesieniu do wyżej wymienionych spraw sądowych oraz należności od GISPartner, zostały utworzone rezerwy i odpisy aktualizujące o łącznej wartości 1,9 mln zł.

Pozew o zapłatę – wynagrodzenia za przeniesienie praw autorskich przez Qumak S.A. do utworów powstałych w ramach eDŚ

- Powód: Qumak S.A.
- Pozwany: Data Techno Park Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Borowska 283 b; 50-556 Wrocław
- Data złożenia pozwu: 22 czerwiec 2016 r.
- Wartość przedmiotu sporu: 3.805.171,00 PLN
- Sąd Okręgowy w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy
- Sygnatura akt: XVI GNC 739/16

Qumak S.A. podjął kroki prawne na drodze sądowej w celu wyegzekwowania od kontrahenta Data Techno Park Sp. z o.o. (DTP) wymagalnych wierzytelności w kwocie 3.805.000 zł. Spółka zamierza kontynuować kroki w celu skutecznej egzekucji wymagalnych należności. Opinie prawne oraz podjęte działania sądowe potwierdzają odzyskiwalność przeterminowanej należności. W związku z realnym terminem jej odzyskania, została ona wyceniona metodą zamortyzowanego kosztu co skutkowało ujęciem w sprawozdaniu z całkowitych dochodów kosztów finansowych w wysokości 514.000 zł.

Nota 31. Zdarzenia po dacie bilansowej

Zmiany w składzie Zarządu Spółki

W dniu 31 stycznia 2017 r. Jacek Suchenek złożył rezygnację z pełnienia funkcji w Zarządzie Spółki. W dniu 8 lutego 2017r. Rada Nadzorcza powołała do pełnienia funkcji Wiceprezesa w Zarządzie Spółki Pana Włodzimierza Jacka Kaweckiego począwszy z dniem rozpoczęcia sprawowania funkcji począwszy od 10 lutego 2016 r.

Przyjęcie strategii Grupy kapitałowej Qumak S.A. na lata 2017-2020

W dniu 15 stycznia 2017 r. Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę o zatwierdzeniu Strategii Qumak S.A. na lata 2017-2020.

Wdrożenie przyjętej Strategii rozwoju Spółki i jej grupy kapitałowej zakłada osiągnięcie niżej wymienionych celów w perspektywie 2020 roku:

- 20 mln zł zysku operacyjnego,
- 20% marży z produktów własnych,
- 20% marży z outsourcingu,
- 20% udział sprzedaży za granicą
- 60 % udział sprzedaży na rynku komercyjnym
- uzyskanie dodatniej rentowności operacyjnej od 2017 r.

Szerzej kluczowe założenia strategiczne, fazy jej implementacji opisane są w Sprawozdaniu z działalności w rozdziale: Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju oraz opis perspektyw rozwoju działalności Spółki

Zawarcie umów istotnych dla działalności Spółki:

1. Umowa z Uniwersytetem Jagiellońskim – Wydziałem Chemii

W ramach zawartej w dniu 2 marca 2017 r. umowy Qumak zaprojektuje nową architekturę sieciową. W przedmiocie umowy jest również dostawa urządzeń, montaż, konfiguracja oraz produkcyjne uruchomienie nowych urządzeń. Wartość kontraktu to 5,15 mln PLN.

2. Umowa z Resortowym Centrum Zarządzania Siecią i Usługami Teleinformatycznymi

Umowa została zawarta w konsorcjum z Cloudware w dniu 2 lutego 2017 r. W ramach realizacji umowy Spółka dostarczy i wdroży system obsługujący przyjmowanie zgłoszeń użytkowników oraz monitorujący ich rozwiązywanie. Termin realizacji umowy określono na 7 miesięcy. Wartość umowy to 4,85 mln PLN netto – jest (z opcją rozszerzenia do ponad 7 mln PLN).

Po dacie bilansowej nie doszło do innych zdarzeń mających istotne znaczenie dla Spółki.

Zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia na dzień 19 maja 2017 r.:

Qumak S.A. identyfikując potrzeby dodatkowego finansowania bieżącej działalności Grupy, podjęła kroki w celu zabezpieczenia zapotrzebowania na kapitał obrotowy. Umożliwi on Spółce dalszy rozwój i realizację strategii, w tym pozyskiwanie nowych kontraktów również tych dofinansowywanych z funduszy unijnych. Spółka zamierza przeprowadzić emisję obligacji do kwoty 30 mln zł, w tym celu doszło do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia na dzień 19.05.2017r., obejmującego swoim porządkiem obrad wyrażenie zgody na emisję przez walne zgromadzenie. Kolejno Spółka podejmie kroki celem podwyższenia kapitału do 30 mln zł poprzez emisję akcji. Pozyskane w ten sposób środki posłużą do wykupienia obligacji wyemitowanych na podstawie uchwały NWZ, a tym samym poprawienia struktury kapitału spółki.

Nota 32. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

Stosując zasady rachunkowości obowiązujące w Spółce, zarząd jednostki dominującej zobowiązany jest do dokonywania szacunków, osądów i założeń dotyczących kwot wyceny poszczególnych składników aktywów i zobowiązań. Szacunki i związane z nimi założenia opierają się o doświadczenia historyczne i inne czynniki uznawane za istotne. W niektórych istotnych kwestiach Zarząd opiera się na opiniach niezależnych ekspertów. Rzeczywiste wyniki mogą odbiegać od przyjętych wartości szacunkowych.

Szacunki i leżące u ich podstaw założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wielkości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeśli dotyczy ona wyłącznie tego okresu, lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeśli zmiana dotyczy ich na równi z okresem bieżącym.

W wyniku stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości opisanych powyżej, Spółka przyjęła pewne założenia dotyczące niepewności i szacunków, które mogą mieć istotny wpływ na wartości zamieszczone w sprawozdaniu finansowym. W związku z tym istnieje ryzyko istotnych zmian w następujących okresach sprawozdawczych dotyczących głównie następujących obszarów:

(a) Okresy ekonomicznego użytkowania wartości niematerialnych oraz środków trwałych

Okresy ekonomicznej użyteczności środków trwałych oparto na ocenie służb technicznych, zajmujących się ich eksploatacją. Szacunkom takim towarzyszy niepewność, co do przyszłych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, zmian technologicznych i konkurencji na rynku, które skutkować mogą inną oceną ekonomicznej przydatności składników i pozostałego okresu ich użyteczności, co w rezultacie może istotnie wpłynąć na wartość środków trwałych oraz koszty amortyzacji w przyszłości. Gdyby średnie okresy użyteczności ekonomicznej rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych zostały skrócone o 10 % wzrost amortyzacji wyniósłby rocznie 282 tys. PLN.

(b) Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia

W zakresie świadczeń pracowniczych, Spółka nie jest stroną żadnych porozumień płacowych ani zbiorowych układów pracy. Spółka nie posiada także programów emerytalnych zarządzanych bezpośrednio przez Spółkę lub przez fundusze zewnętrzne. Koszty świadczeń pracowniczych obejmują wynagrodzenia płatne zgodnie z warunkami zawartych umów o pracę z poszczególnymi pracownikami oraz koszty świadczeń emerytalnych (odprawa emerytalna) wypłacone pracownikom zgodnie z przepisami prawa pracy, po okresie zatrudnienia. Rezerwy na odprawy emerytalne szacowane są metodą aktuarialną, której zastosowanie wymaga przyjęcia licznych założeń, które mogą ulegać znaczącym zmianom wpływając na wysokość ujmowanych kosztów

świadczeń pracowniczych. Założenia przyjęte do wyceny powyższych rezerw jak również wartości tych rezerw zostały przedstawione w nocie 21. Jednym z podstawowych założeń dla ustalenia wysokości rezerwy jest stopa procentowa służąca do dyskonta. W przypadku obniżenia założonej stopy o 0,5 punktu procentowego wartość rezerwy wzrosłaby o 34 tys. PLN.

	wartość bilansowa	stopa dyskontowa	stopa dyskontowa
		-0,50%	0,50%
odprawy emerytalne	469	492	446
odprawy pośmiertne	214	225	203
	683	717	649

(c) Aktywa z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyceniono bazując na przygotowanych przez Zarząd budżetach na lata 2017-2020. Przyjęte założenia obejmują między innymi stabilny wzrost przychodów, poprawę marżowości realizowanych projektów oraz korzystne rozstrzygnięcia w niektórych sprawach spornych. Niezrealizowanie niektórych z zakładanych korzystnych zmian może wpłynąć na realizowalność aktywów z tytułu podatku odroczonego. Szczegółowe dane dotyczące składników podatku odroczonego zostały przedstawione w nocie 6.

(d) Ujmowanie przychodów z kontraktów długoterminowych

Spółka stosuje metodę procentowego stopnia zaawansowania prac przy rozliczaniu przychodów z istotnych umów. Stosowanie tej metody wymaga od Spółki szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług pozostałych do wykonania. Stopień zaawansowania prac ustala się jako stosunek poniesionych kosztów do kosztów planowanych. Istnieje ryzyko, iż niektóre pozycje kosztów mogą nie zostać przewidziane w budżecie lub też zostać zaalokowane niezgodnie z faktycznym ich źródłem, np. jako koszty ogólnego zarządu. W przypadku braku dokumentacji potwierdzającej poniesiony koszt (np. nieotrzymanie zewnętrznej faktury) Spółka musi dokonać szacunku kosztów. Budżety poszczególnych kontraktów są aktualizowane w oparciu o bieżące informacje, co może wpływać na wysokość ujmowanych przychodów i aktywów z wyceny kontraktów.

Gdyby stopień zaawansowania prac był o 1% wyższy niż oszacowany przez Spółkę, kwota przychodów uległaby zwiększeniu o 1 992 tys. złotych. Gdyby koszty rzeczywiste otwartych na dzień bilansowy kontraktów w momencie ich zakończenia okazały się wyższe niż budżetowane o 1%, wówczas przekładałoby się to na pogorszenie wyniku brutto o 847 tys. złotych.

Szczegółowe dane na temat rozliczenia kontraktów długoterminowych zostały przedstawione w nocie 11.

Dodatkowo z uwagi na długoterminowy charakter projektów klienci mogą zgłaszać zastrzeżenia lub rozpoczynać spory sądowe po ujęciu przez Spółkę przychodów z tytułu kontraktu. Szczegółowe dane na temat sporów sądowych z klientami zostały przedstawione w nocie 30.

(e) Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych

Rezerwy na naprawy gwarancyjne tworzone są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz przewidywania dotyczące wymaganych do poniesienia kosztów materiałów, usług zewnętrznych oraz kosztów wewnętrznych (robocizny) niezbędnych do wykonania w przyszłości wymaganych kontraktem lub przepisami prawa usług gwarancyjnych. Ze względu na niepowtarzalny charakter niektórych projektów, skomplikowany charakter szacunków oraz sposób prowadzonej ewidencji kosztów napraw gwarancyjnych, faktyczne koszty napraw gwarancyjnych mogą różnić się od tworzonej na ten cel rezerwy.

Nota 33. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Udziały w obcych jednostkach	1 080	1 038
- odpis aktualizujący udziały	-250	0
Akcje w obcych jednostkach DM PKO BP	800	888
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	1 630	1 926

Nota 34. Pozostałe aktywa finansowe

	Za okres 01.01.-31.12.2016	Za okres 01.01.-31.12.2015
Pozostałe aktywa finansowe	2 247	799
- odpis aktualizujący	-1 608	-300
Pozostałe aktywa finansowe	639	499
W tym:		
długoterminowe	600	0
Krótkoterminowe	39	499

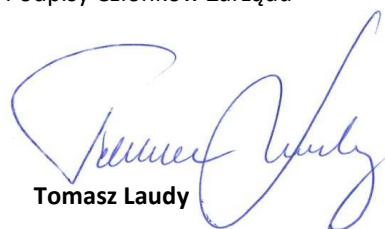
Z powodu braku odzyskiwalności odpisem aktualizującym objęto kwoty pożyczki udzielonej jednostkom zależnym w ramach umowy cashpoolingu (1,3 mln PLN).

Nota 35. Wynagrodzenie biegłego rewidenta

	Za okres 1.01.-31.12.2016	Za okres 1.01.-31.12.2015
Wynagrodzenie z tytułu badania sprawozdań finansowych jednostkowego i skonsolidowanego	98	60
Wynagrodzenie z tytułu przeglądu półrocznego	111	50
Inne	47	330
Razem wynagrodzenia Biegłego Rewidenta w Okresie	256	440

Dodatkowe procedury w roku 2016 obejmowały weryfikację poprawności migracji danych do nowego systemu finansowo-księgowego oraz analizę konstrukcji sprawozdania finansowego sporządzanego zgodnie z MSSF. W 2015 roku świadczone usługi dodatkowe obejmowały usługi doradcze w zakresie przeglądu realizacji projektów oraz analizy projektów Spółki a także usługi szkoleniowe.

Podpisy Członków Zarządu

Tomasz Laudy
Prezes Zarządu

Wojciech Strusiński
Wiceprezes Zarządu

Włodzimierz Kawecki
Wiceprezes Zarządu

Warszawa, 28 kwietnia 2017 roku